

ŽELEZAR

Leto X

Številka 2

Jesenice, 12. januarja 1968

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, Železarna Jesenice. Telefon int. 758 in 394 — Tisk CP »Gorenjski tisk«.

Boljša organizacija zdravstvenih služb mora zagotoviti tudi strokovno delitev dela

V torek, dne 9. januarja, se je sestal izvršni odbor sindikalne organizacije Železarnar, ki je obravnaval eno samo vprašanje: NOVA ORGANIZACIJA ZDRAVSTVENE SLUŽBE IN MESTO TER VLOGA OBRATNE AMBULANTE OZIROMA MEDICINE DELA V ŽELEZARNI V NOVI ORGANIZACIJI. Na seji so bili tudi predstavniki obratne ambulante in direktor kadrovskega sektorja inž. Pohar.

Predsednik IO tov. Mila-rič je v uvodu govoril o zakonu o organizaciji zdravstvenih služb v SRS in o dosežanjih sklepov in stališč, ki sta jih v zvezi z novo organizacijo sprejeli skupščini občine Jesenice in Radovljica. V smislu nove organizacije naj bi za občini Jesenice in Radovljica deloval en zdravstveni dom s sedežem na Jesenicah. Vprašanje, o katerem mora izvršni odbor sprejeti ustrezna stališča, je vprašanje obratne ambulante oz. medicine dela v Železarni v okviru te nove organizacije. Poudaril je, da je kolektiv vložil v razvoj in strokovno usposobitev obratne ambulante precejšnja denarna sredstva in da so doseženi tudi že prvi rezultati. Ravno iz tega razloga je menil, da je o navedenem vprašanju potrebna dovoli mnenja in

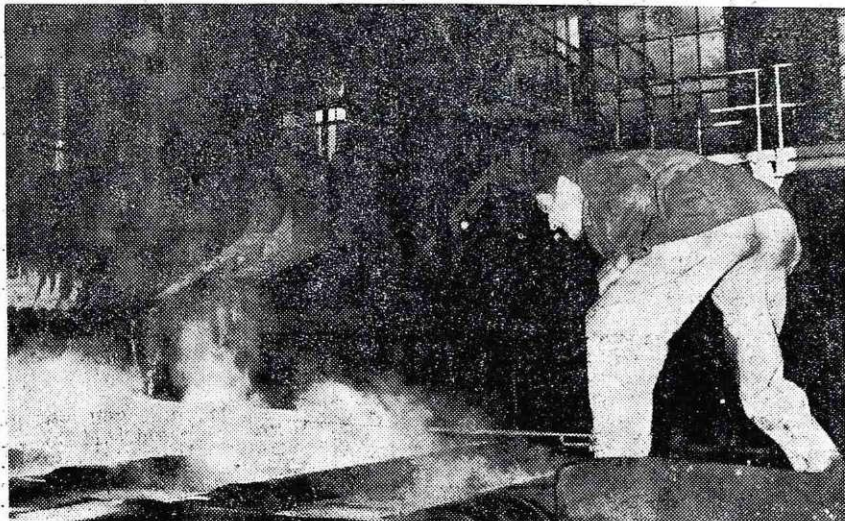
stirna debata, na osnovi katere bo lahko izvršni odbor sprejel ustrezna stališča in jih posredoval samoupravnim organom.

Ob koncu je seznanil navzoče o referendumu, ki ga je izvedla obratna ambulanta v okviru zakonskih določil, s katerim se je kolektiv izrazil za združitev v okviru novega zdravstvenega doma, v kolikor bo to potrdil tudi ustanovitelj železarna Jesenice in če bo v. statutu nove organizacije obratni ambulanti zagotovljeno:

1. OA ŽJ postane ekonomska enota novega zdravstvenega doma (čl. 12. Zakona o organizaciji zdravstvenih služb, Ur. l. SRS 16/67).

2. OA ŽJ upravlja kurativno in preventivno dejavnost za člane delovne skupnosti Železarne Jesenice in učen-

(nadalj. na 2. str.)

Samoupravni organ v valjarni 2400, je predlagal stroške ukrepe za zmanjšanje valjarniških napak (zapis o seji preberite na str. 4)

20. seja upravnega odbora

V torek, 9. januarja 1968, je bila 20. seja upravnega odbora, na kateri so pregledali izvrševanje sklepov zadnjih treh sej, obravnavali so poročilo tehniškega direktorja o izvrševanju proizvodnega programa v decembru, potrdili so operativni plan za januar ter reševali tekoče zadeve in prošnje.

K poročilu o izvrševanju proizvodnega programa v decembru člani niso imeli nobenih pripomb, pa tudi operativni plan za januar so potrdili brez pripomb.

Pri obravnavanju tekočih zadev, so se na seji strinjali s predlogom občinske skupščine, da se popravi in uredi za stanovanje stanovanjska hiša na Hrušici štev. 70 in da se v ta namen iz te hiše, ki je sedaj neprimerna za stanovanje, preselijo družine v adaptirane zgradbe na Straži. Zato so naročili upravi, da pripravi konkreten predlog adaptacije stavb na Straži in da predloži vir financiranja te adaptacije oziroma, da preskrbi sredstva za to.

Pregledali so gibanje osebnih dohodkov zaposlenih v Železarsko izobraževalnem centru in sklenili, da bodo gibanje osebnih dohodkov pregledali še enkrat ob zaključnem računu ter ugotovili na podlagi podatkov zaključnega računa odnos osebnih dohodkov Železarskega izobraževalnega centra in sorodnih delovnih mest v Železarni. Sklenili so tudi, da bodo predlagali delavskemu svetu Železarne spremembo predstavnikov Železarne v svetu zavoda, ker se sedanji imenovani člani niso udeleževali sej sveta zavoda razen nekaj izjem.

Vzeli so na znanje izid referenduma obratne ambulante o združitvi z zdravstvenim domom na Jesenicah, analizirali so sklepe delavskih svetov delovnih enot ter odobrili nekaj službenih potovanj v inozemstvo. Med prošnjami so reševali predvsem

(nadalj. na 5. str.)

Ali so sami krivi?

Zivo srebro na barometru se je pomaknilo na minus 8 stopinj, ko me je pot vodila mimo Delavskega doma, kjer vsako nedeljo občinski komite ZMS prireja mladinski ples. Že na dvorišču sem v temi in v zaščiti debelih kolanjev zagledal v objemu nekaj mladih parov, po čemer sem sklepal, da je odmor. Kljub mrazu se je pred vhom neopogrnjena hladila skupina mladih deklet in fantov. Radovednost me je gnala dalje. S težavo sem se po natrpanem hodniku z mladimi ljudmi, ki so z rednimi izjemami, ne glede na spol, tiščali v ustih cigareto, prebil v gostišče, kjer je bilo pravo mravljišče.

Dekleta in fantje so v dvoje ali v skupinah sedeli ali stali in bili v živahnem razgovoru. Njihova starost se je gibala med 14. in 20. leti. Večina deklet v kratkih krilih se je pozibavala v bokih s cigareto v eni roki in mnoge tudi s kozarčkom žgane pijače v drugi roki. Nekateri fantje, še s puhom pod nosom, pa so razliko v spolu izkazovali z večjim kozarci v večini žgane pijače. Nekaj dolgočascev je pokroviteljsko motrilo to pisano družino, kot da se jih vse to nič ne tiče. Okrog njih je, prav tako s cigareto v roki, stalo nekaj deklet — otrok v kratkih krilih. Pri točilnem pultu so se gnetli starejši mladinci in podajali kot po tekočem traku drugim v roke kozarčke razne, v glavnem žgane pijače. Le nekaj parov in posameznikov je ostalo izven tega mravljišča v plesni dvorani in prijetnem razgovoru.

Pri opazovanju te vesele in razposajene družine me

niso motila niti kratka kuga, niti drugi tase, niti razposajenost, čeprav bi estet lahko imel tudi o tem kakšne pripombe. Motilo me je le, da deklet in fantov, ki se sicer v večini prilagajajo sodobnim modnim muham in dosežkom, prav nič ne motijo zelo nekulturni, rekli bi celo prostaški — medsebojni odnosi in tudi odnosi do drugih. Motile so me tudi cigarete in alkoholna pijača v rokah teh mladih ljudi in to, da večina njih nima trohlje ponosa in spoštovanja do starejših ljudi, ki so jih od strani zvedavo opazovali. Kot da je sedanja moda kratkih kril in dolgih las pregnala vse tiste etične in estetske vrednote, brez katerih človeška družba ne more biti to, kar naj bi bila. Moti me, ker večina teh mladih nimajo osnovnih znanj in navad iz lepega vedenja.

Res je, da je na nedeljskem mladinskem plesu zbrane le nekaj odstotkov jeseniške mladine in da so tudi med njimi dobro vzgojeni mladi ljudje. Vendar pa vse to le nekoliko zaprepašča in domnevam, da je v večini primerov za tako početje mladih kriv dom — družina. Ali je nekaterim staršem res vseeno, da komaj petnajstletno dekle zaudarja po alkoholu ali cigaretne dimu, ko se vrne domov? Nič ne pomagajo prepovedi, če bodo starši ostajali ob tem ravnodušni in neprizadeti. Kakšni bodo ti mladi ljudje kot bodoči starši, če se že sedaj s petnajstimi in šestnajstimi leti zastrupljajo s alkoholom in nikotinom? Kaj pomaga vesela in brezskrbna mladost, če bo že sedaj nažrta s kilico boleznij?

Ob tem naj se resno zamislijo starši in vsi tisti, ki se posredno ali neposredno ukvarjajo z vzgojo naše mlade generacije.

Boljša organizacija zdravstvene službe mora zagotoviti tudi strokovno delitev dela

(nadaljevanje s 1. strani)

ce oziroma delovno skupnost Železarsko izobraževalnega centra Jesenice.

3. OA ŽJ ostane lokacijsko v sedanjih prostorih, v kolikor se lastnik osnovnih sredstev s tem strinja. Lastnik je železarna Jesenice.

4. V skladu z normativi Zdravstvenega centra vodi kadrovske zadeve OA ŽJ sam.

5. OA ŽJ ima pravico do osamosvojitve, v kolikor bi to izboljšalo njeno strokovno delo in bi bilo to v skladu z zakonom.

Uvodnim besedam predsednika je sledila živahna razprava, v kateri je najprej Zdravko POGAČNIK govoril o tem, da novi zakon o organizaciji zdravstvene službe ne predvideva obratnih ambulant kot samostojnih zavodov, čeprav so le-ti po zakonu o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah iz leta 1955 in po zakonu o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LRS iz leta 1981 lahko ustanovljale kot samostojni zdravstveni zavodi. Omenjal je tudi protustavi na člen novega zakona, ki posega v samoupravne pravice delovnih ljudi, kar je potrdilo tudi ustavno sodišče SRS. Vendar pa je menil, da je razgovor potrebno usmeriti v to, ali nam je OA v taki obliki in s takim konceptom dela potrebna ali ne in manj o ustreznosti ali neustreznosti zakona oz. posameznih členov.

V nadaljevanju je poudaril, da se tudi v republiških krogih zelo križajo mnenja o vlogi in funkciji obratnih ambulant oz. medicinskih del. Naša ambulanta je dosegla že prve rezultate, tako je npr. urejena kartoteka delavcev, ki je bila preje raztresena po različnih ambulantah, zdravilniki v OA so se višeli in špoznali specifično naše železarske, uspešno je sodelovanje z nekaterimi strokovnimi službami idr. Če bomo izhajali iz rezultatov dela, se bo mo lažje odločili za to, da OA obstoji v okviru novega zdravstvenega doma v takem obsegu in s sedanjim konceptom dela ter v sedanjih prostorih s š. večjo težnjo po zboljšanju, je zaključil tov. Pogačnik.

Dr. Jože JENSTERLE je v svoj razpravi prikazal obseg zdravstvene varstva v nekem socialnem sistemu s primerom piramide, v kateri spodnji del predstavlja bazo, gornji del pa specifično in posebno zdravstveno varstvo. Med tem, ko bazo predstavlja ambulantno, poliklinično in bolnišnično službo ter zdravila za široko populacijo in jo v glavnem financira socialno zavarovanje, predstavlja specifično zdravstveno varstvo, npr. pregled pred

vstopom na delo, spremljanje akutnih in poklicnih obolenj, delovnih pogojev idr., posebno zdravstveno varstvo pa široko rekreacijsko dejavnost, klimatsko in topliško zdravljenje idr. ter je namenjeno doloceni populaciji, pri nas delavcem železarne, kar oboje financirajo delovne organizacije. Seveda, je nadaljeval dr. Jensterle, je vse to pogojeno z zakonskimi določili. Baza v tej piramidi je lahko različno visoka, odvisna od razvitosti države oz. gospodarskega potenciala in mesta zdravstvene službe v delitvi narodnega dohodka. Pri nas je težnja in je tudi nadaljnji razvoj usmerjen v to, da se baza manjša in poveča oz. jača vrh, to je specifično in posebno zdravstveno varstvo. Navedel je primer iz tovarne MOSKVIČ v SSSR, kjer predstavlja baza 10%, specifično in posebno zdravstveno varstvo pa 90%. V naši železarni je približno to razmerje 58:42.

Usmerjenost v to, da se baza manjša in krepí vrh, to je specifično in posebno varstvo, je edino strokovno in razvojno pravilno v danih pogojih. Vendar novi zakon povsem ne podpira tega razvoja, ker nasilno tuga te službe od gospodarskih organizacij. Se več obveznosti bi morali prenesti na delovne organizacije in razvijati tudi vzoredne službe, kajti brez teh služb je nemogoče razvijati smotne, nakazane v piramidi. In mislim, da je tako tudi prav. Delovne organizacije imajo najboljši pregled nad delavci in razvite svoje službe (rekreatorje, socialne delavce, sociologe, psihologe), ki res lahko skupaj s specifičnim in posebnim zdravstvenim varstvom obravnavajo človeka kot celoto. V SRS delovne organizacije dajejo ogromna sredstva za specifično in posebno varstvo in je vprašanje, če bo zmagala druga težnja, če bo tudi v bodoče tako, je zaključil dr. Jensterle.

Dr. Milan CEH je govoril o dosedanjih pogovorih in nameralah za ukinitve obratne ambulante. Poudaril je, da mora vsaka reorganizacija pomeniti izboljšanje in pocenitev, vendar že prvi pokazatelj kažejo, da bo sedanja organizacija zdravstvene službe dražja, medtem ko ni nobenih jamstev, da bo boljša. Z novo organizacijo zdravstvene službe namenjamo človeka, razdeliti na dve sferi, na kurativno in preventivno, kar je s strokovnega vidika nesprejemljivo. Že v dosedanjih ukrepih, je nadaljeval dr. CEH, smo naredili nekaj hudih napak, tako z dolocbo o prostih zdravstvenih, kar je seer sprejemljivo za zrele ljudi, vendar pa ne za okrog 25% ljudi, ki se okoliščajo

s tem. Drugi nesmisel je bila uvedba nagrajevanja zdravniška po delu ali sedanj način financiranja zdravstvene službe na podlagi pavšala, kar ima za posledice, če hočemo zdraviti zmanjševanje osebnih dohodkov na račun medikamentov. Pri nas smo npr. na podlagi zakona in razmer ukiniti stacionarij, medtem ko je v Kranju oddelek ostal. Kje je doslednost!

Najbolj me zaprepača to, je poudaril dr. CEH, da v novi organizaciji delimo preventivno in kurativno službo na dva dela. Človeka ne moremo deliti na dva dela, zmanjšala se bo tudi učinkovitost zdravstvene službe in mnogo tega, kar smo doslej naredili, bo ponovno razbito (kartoteka, evidenca). Zanima me, kako bo nova organizacija v okviru zdravstvenega doma funkcionirala glede na to, da je že danes precej trenja in nejevolje med zdravstvenimi delavci. Če bomo znali problem obratne ambulante v lastnem krogu strokovno pravilno rešiti v korist delavca, bo to prav, če ne pa lahko veliko izgubimo, je zaključil dr. CEH.

Stane TORKAR je izrazil bojazn, da bodo stroški za zdravstveno varstvo hitro rastle, če izpustimo iz rok obratno ambulanto. Poudaril je tudi, da v drugih republikah obratne ambulante ustanovljajo, pri nas pa jih ukinjamo. Ko govorimo o novi organizaciji zdravstvene službe, je zaključil tov. Torkar, moramo imeti pred očmi predvsem njeno funkcionalnost oz. jo čim bolj približati delovnemu človeku.

Brez dvoma ima 7.000 članski kolektiv pravico povedati, kako želi imeti organizirano zdravstveno službo, je navel svojo razpravo Matevž MALEJ. Govori se se vedno o visokem odstotku bolovanj, o slabih delovnih pogojih, neustrežni prehrani itd. Govoriti bi morali le, kako bomo vse to čim bolj izboljšali oz. izpopolnili službe, ki skrbijo za to, ne pa obratno, je končal tov. Malej.

Dr. Aleksander RJAZAN-CEV je v svojem prispevku navedel nekaj konkretnih primerov neprimernih fizikalnih in kemičnih faktorjev na delovnih mestih po meritvah ZZTU Maribor. Tako so po teh meritvah ugotovili, da ima martinarna glede na toplotno okolje po letnih meritvah 79,2%, po zimskih pa 89,5%, neprimernih fizikalnih in kemičnih faktorjev na delovnih mestih, glede na umetno osvetlitev 91,6%, na naravno pa 53,2%, glede na ropot 47,9%, na prah 100,0% in glede na pline in pare pa 0,79%, neprimernih fizikalnih in kemičnih faktorjev na delovnih mestih. V talnicah je glede na toplotno okolje

po letnih meritvah 50,9%, po zimskih pa 85,5%, na umetno osvetlitev 88,3%, na naravno pa 34,9%, na ropot 31,6%, glede na prah 98,5% in glede na pline in pare 17,2% neprimernih fizikalnih in kemičnih faktorjev na delovnih mestih. Take meritve so bile narejene za vse delovne enote in prav to potrjuje, kako nam je potrebno specialno in posebno zdravstveno varstvo, HTV služba in druge službe. Ob koncu je poudaril, da se rezultati dela te službe tudi že odražajo v statističnih pokazateljih.

Dr. Jože JENSTERLE je pripomnil, da delovni pogoji v železarni zahtevajo specifično obravnavo delavca, ki v teh pogojih dela. Z novim zakonom naj se s temi pogoji sooči splošna zdravstvena služba in ne več obratne ambulante. Za take pogoje dela, ki se celo razlikujejo od obrata do obrata, mora biti razvita specialna služba.

Vprašanje zobne ambulante in njenega nadaljnjega delovanja je navel Lovro OBLAK, ki je poudaril veliko prednost zobne ambulante v neposredni bližini delovnih mest in to, da so za razvoj le-teh delovne enote precej prispevale. Tako je npr. DE Javornik III prispevala 3.000 in iz prihranjenega skla, da za bolovanja.

Dr. Milan CEH je dopolnil predgovornika in rekel, da če bo ukinjena OA, bodo ukinjene tudi zobne ambulante. Največja tragika je v tem, je nadaljeval, da o bodoči organizaciji specialnega zdravstvenega varstva odločajo ljudje, ki na tem področju niso nikoli delali, čeprav so strokovnjaki za svoja področja in da se ni nihče konzultiral s strokovnjaki v obratni ambulanti. Še enkrat je poudaril, da se medicina ne da deliti na dva dela (kurativa in preventiva) in da je to ena celota, da se obe službi med seboj morata prepletati v interesu človeka - pacienta.

Za dobro delo naše obratne ambulante, je pripomnil Zdravko POGAČNIK, so se celo zanimali predstavniki belgijskih sindikatov, ki so bili pri nas na obisku. Razen tega pa moramo vedeti, da se mora taka specifična zdravstvena služba nujno povezovati tudi z drugimi službami v gospodarski organizaciji.

Alojz ALES je poudaril, da je OA velikega pomena za delovni kolektiv in dovolj ekspektivna, medtem ko v jeseniškega zdravstvenem domu niso redki primeri, ko moraš ure in ure čakati na zdravstveno uslugo. Zelo koristni so preventivni pregledi v OA, ki so odkrili velik odstotek tako ali drugače obolelih sodelavcev. OA

spremlja razvoj njihovih bolezni, jih zdravi in po potrebi pošilja tudi k specialistu. Kritično pa se je izrazil o zboljšavah zdravstvenih uslugah.

Dr. Milan CEH je dopolnil predgovornika, da se tako kurativni kot zobozdravstveni dejavnosti oblikuje dohodek na podlagi pavšala in ko je npr. v zobozdravstvu ta pavšal izčrpan, je konec z uslugami. V kurativi pa morajo delati ne glede na pavšal, ker je pač značaj dela tak in zato tudi zajedajo v svoje osebne dohodke.

Mnogo je bilo govora o bodoči organizaciji zdravstvene službe tudi v skupščini Komunalnega združenja za socialno zavarovanje v Kranju, je poudaril direktor kadrovskega sektorja inž. Lojze POHAR. V tem organu, ki potrjuje politiko, ki jo predlagajo strokovne službe, sodeluje tudi šest naših članov in če nova organizacija zdravstvene službe, ki jo je ta organ sprejel, ne ustreza našim pogojem, potem ti člani niso odigrali svoje vloge. V nadaljevanju je inž. Pohar citiral nekaj stališč, sprejetih na decembrskem sestanku v Kranju. Zakon je tu in moramo ga izvajati, dokler ne bo popravljen. Le-ta zasleduje večjo učinkovitost in gospodarnost zdravstvene službe. Pri tem moramo vedeti, da bo Komunalni zavod sklepal pogodbe le z zavodi, ki po zakonu lahko obstojajo. Če ne bodo sklenili pogodbe z OA, kar je po zakonu izključeno, potem bo morala železarna plačevati OA, se več, k temu moramo pristeti tudi zdravila, bolnično zdravljenje idr. Razen tega OA ne bo imela zakonske osnove za priznavanje bolovanja, niti za izdajo brezplačnih receptov oz. zdravil.

Inž. Poharju je nerazumljiv odpor proti zakonu, s katerim so soglašali tudi predsedniki gorenjskih občin, nadalje 30 zdravnikov Gorenjske, ki so soglasno sprejeli novo organizacijo zdravstvene službe na Gorenjskem. Ob izdelavi zakona so republiški organi intervjuvali sto zdravnikov.

Medicina dela, sodeč po zapisniku, se bo prav tako obravnavala v okviru novega zdravstvenega doma in po tem domnevam, da bo komunalni zavod priznal tudi nekaj finančnih sredstev za preventivo.

V splošnem so delovne organizacije v težavah, je nadaljeval inž. Pohar, ter imam bojazn, da ne usahne skrb za preventivo. V našem kolektivu ne bomo smeli izgubiti posluha za medicino dela, ker smo v to vložili že velika finančna sredstva. S

(nadaljevanje na 5. strani)

Uresničitev družbenega plana skupne in blagovne proizvodnje

...za mesec december 1967

Delovna enota	Skupna proizvod.			Blagovna proizvod.		
	progr.	izvrš.	indeks	progr.	izvrš.	indeks
Plavž	11.900	10.178	85,5			
Martinarna	20.000	23.003	115,0			
Elektro peč	5.250	5.010	95,4			
Livarne	449	286	63,7			
Opekarna	1.820	1.775	97,5	170	251	147,8
TOPILNICE	39.419	40.252	102,1	170	259	152,7
Bluming	15.000	19.951	133,0	200	309	154,5
Valj. tr. lin. rez.	5.500	3.943	71,7	850	1.301	153,1
Profilarna	125	147	117,5	125	134	106,8
Težka proga	6.900	6.108	88,5	260	939	361,2
Lahke proge	2.315	3.241	140,0	1.695	2.358	139,1
Žična valjarna	3.440	3.784	110,0		577	
Valjarna 2400	7.000	6.533	93,3	6.800	6.277	92,3
Valjarna 1300	3.650	3.679	100,8	3.600	3.579	99,4
Jeklovlek	932	961	103,1	930	958	103,0
VALJARNE	44.862	48.347	107,8	14.460	16.432	113,6
Hladna valjarna	1.500	897	59,8	1.500	893	59,5
Žičarna	3.300	3.170	96,0	2.000	1.520	76,0
Želblarna	795	870	109,5	780	846	108,4
Elektroodni odd.						
— žica	700	747	106,7	695	743	106,9
— prašek	—	—	—	—	—	—
PREDELOVALNI OBRATI	6.295	5.684	90,3	4.975	4.002	80,4
ŽELEZARNA	90.576	94.283	104,1	19.605	20.693	105,6

Blagovne proizvodnje za dom je bilo planirane 457 ton, izvršene pa 297,5 ton.

Za nami je poslovno leto 1967, drugo po gospodarski reformi, za nas pa prvo leto preizkušnje, ko smo na lastni koži spoznali nove pogoje gospodarjenja. Če mo še leto poprej po tistem upali, da nas reforma ne bo občutneje prizadela, smo morali meseca septembra zaradi občutnega padca naročil zmanjšati obseg proizvodnje in uvesti skrajšani delovni teden. Temu so sledili meseci z blagovno proizvodnjo pod ali nekaj nad 20 tisoč ton namesto

poprečnih 24.500 ton po družbenem planu.

Predno pregledamo uspehe preteklega leta, se za hip ustavimo še pri mesecu decembru in ocenimo blagovno proizvodnjo.

December: Plan blagovne proizvodnje 19.605 ton smo postavili na obstoječa naročila. Ker za nekatere obrate naročila niso zagotavljala normalne proizvodnje, smo prek prodajnega oddelka iskali nove pogodbe. Močna odstopanja v indeksih bla-

govne proizvodnje dajejo sprva vtis slabega planiranja, vendar je resnica povsem druga. Pa pogledimo: za bluming in valjarno trakov so bila osnova programiranja obstoječa naročila; prodajni službi je tekom meseca uspelo ta naročila povečati, zato je indeks prekoračitve visok. Nasprotno pa smo za hladno valjarno kot interno zadolžitev prodaji postavili plan višje, naročil pa nam za december niso mogli preskrbeti, ampak šele za januar. Za težko progo je naknadni dogovor med našo železarno in valjarno Zemun predvidel dobavo 1.150 ton platin. Močno je ta mesec zatajila valjarna 2400, ki prispeva največji količinski delež k realizaciji. Za valjarno žice v začetku meseca še nismo imeli naročila za ploščato žico; za valjanje smo se odločili na kasnejšo željo kupca in zaradi povečanja realizacije cele železarne. Ker pa plani niso bili in ne morejo biti ovira izpolnitve blagovne proizvodnje, je TPD z dodatnimi programi naredila vse, da bi bili obrati dovolj preskrbljeni z vložkom.

Leto 1967: Blagovna proizvodnja je bila planirana z družbenim planom v višini 296.980 ton; realizirana je bila z 91,2 % ali 270.717 tonami. Poslovno leto 1967 smo zaključili s 3.356 tonami zaostankov ali 1,24 % realizirane količine. Situacija z zaostanki ob koncu leta še ni bila nikdar boljša kot letos. Da je stanje z zaostanki tako ugodno je delno posledica manj naročil kot prejšnja leta, vendar je bilo tudi s strani obratov, TPD in uprave narejenega mnogo, da bi bila ta številka čim manjša.

Družbeni plan blagovne proizvodnje za preteklo leto lahko imenujemo želja in možnost plasmaja naših izdelkov. Na žalost so se med letom pokazale druge možnosti in spremenjene zahteve naših kupcev. Za HTV je bilo veliko povpraševanje vsa leta po vojni, vendar smo v lanskem letu delali samo z 2/3 zmogljivostjo; prav tako je žičarna izkoristila le 3/4 svojih kapacitet zaradi neugodnega asortimenta (za fine dimenzije smo imeli ogromno naročil in je tam tudi največji zaostanek). Na blumingu in v profilarni bi lahko naredile dosti več, če bi imeli naročila. Lahke proge so lahko sprejele več prodaje, ker jeklovlek v začetku leta ni imel naročil za vlečeno jeklo, skozi vse leto pa tudi ne za luščeno. Prek valjarne žice smo forsirali odvisno jeklo dokler je bila takšna potreba na trgu. Valjarna debele pločevine je imela manjšo poprečno debelino in je bila normalizirna peč nekaj časa izven obratovanja. Tanka pločevina je v začetku leta valjala iz platin, družbeni

Delavci pri remontu električne peči

plan pa je predvideval prehod na predpločevino. Jeklovlek je občutil zgoraj omenjeno pomanjkanje naročil v vlečenem in luščenem jeklu, dodatno pa se je moral ukvarjati s problemom zaškajnosti površine materiala za vlečenje. Želblarna in elektroodni oddelki sta svoje obveznosti izpolnili in sta med tistimi obrati, ki nimajo zaostankov.

Skupna proizvodnja železarne je bila 1.210.874 ton, kar je 89 % družbenega plana. Zmanjšana naročila v končnih obratih so vplivala na znižani obseg proizvodnje bluminga in jeklarne, ki sta ključni točki celotnega tehnološkega procesa. Martinarna je zato delala zadnje

mesece izmenično samo s 3. ali 4. pečmi, bluming pa je skril obratovanje na dve dni. Splošno manjše povpraševanje po naših izdelkih je povzročilo stanje, kot ga vidimo v tabeli, da so samo želblarna, težka proga in lahke proge izpolnili letni plan skupne proizvodnje.

Kaj pa nas čaka na začetku novega leta? Po podatkih prodajne službe imamo skupaj z zaostanki preteklega leta za 32.000 ton naročil. To pa je številka, ki nam vliva upanje. Zato smo se odločili in za mesec januar programirali vse sobote. Upajmo, da nam večji defekti in redukcija toka ne bodo prekrili zastavljenih načrtov.

-ec

...za leto 1967

Delovna enota	Skupna proizvodnja			Blagovna proizvodnja		
	druž. pl.	izvrš.	indeks	druž. pl.	izvrš.	indeks
Plavž	140.000	134.472	96,1			
Martinarna	330.000	306.337	92,8			
Elektro peč	70.000	65.258	93,2			
Livarne	12.680	11.461	90,4	200	249	124,3
Opekarna	22.000	20.900	95,0	2.000	2.608	130,4
TOPILNICE:	574.680	538.427	93,7	2.200	2.857	129,8
Bluming	266.300	219.017	82,2	7.000	4.499	64,3
Valj. tr. l. rez.	75.060	43.154	57,5	9.600	15.308	159,5
Profilarna	9.000	2.167	24,1	8.950	2.053	22,9
Težka proga	74.650	90.540	121,3	5.480	5.049	92,1
Lahke proge	35.000	38.521	110,1	16.000	24.288	151,8
Žična valj.	58.000	53.703	92,6	2.800	11.715	418,4
Valjarna 2400	95.000	86.565	91,1	91.000	83.189	91,4
Valjarna 1300	48.000	45.124	94,0	47.300	44.200	93,4
Jeklovlek	12.500	9.252	74,0	12.450	9.239	74,2
VALJARNE:	673.510	588.043	87,3	200.580	199.540	99,5
Hladna valjarna	30.000	20.672	68,9	29.420	20.433	69,5
Žičarna	53.000	41.747	78,8	35.680	26.170	73,3
Želblarna	9.420	9.924	105,3	9.100	9.717	106,8
Elektroodni odd.						
— žica	9.600	8.955	93,3	9.550	8.894	93,1
— prašek	500	440	88,0	500	440	88,0
Cevarna	10.000	2.666	26,7	9.950	2.666	26,8
PREDELOV. OBRATI	112.520	84.404	75,0	94.200	68.326	72,5
ŽELEZARNA	1.360.710	1.210.874	89,0	296.980	270.717	91,2

Blagovne proizvodnje za dom je planirane 5.270 ton, izvršene pa 3.788 ton.

Zahvala za novele čestitke

Samoupravnim organom železarne so za novo leto želeli uspešno delo in boljše gospodarske uspehe naslednje gospodarske organizacije, društva, zavodi in ostali:

Združenje Jugoslovanskih železarn, železarna Ravne, železarna Store, železarna Sisak, železarna Smederevo, Metalna Maribor, IMW Novo mesto, TAM Maribor, TOMOS Koper, EMO Celje, Crvena zastava Kragujevac, Fabrika motora Sarajevo, Industrija kablova MOŠA PIJADE Svetozarevo, SAMOT Arandjelovac, ŽECE Karlovac, Kestag Ferlach, Zveza rudarskih, geoloških in metalurških tehnikov in inženirjev, Zavod za vzdrževanje športnih objektov Jesenice, Občinska zveza za telesno kulturo Jesenice, Hokej klub Jesenice, Smučarsko društvo Jesenice, Veslaška zveza Jugoslavije, Planinsko društvo Jesenice, Alpinistični odsek planinskega društva Jesenice, Amatersko gledališče TONE CUFAR Jesenice, Društvo upokojencev Jesenice, Društvo upokojencev Javornik, Obratna ambulanta železarne Jesenice.

Upravni odbor se v imenu vseh samoupravnih organov železarne toplo zahvaljuje za izrečene čestitke in želje.

Kratke vesti iz Železarne

Naš lanskeletni izvoz

Interni plan izvoza v naši Železarni je za leto 1967 znašal 3.286.000 dolarjev. Od tega na konvertibilnem področju 1.936.000 dolarjev, vzhodnem področju 880.500 dolarjev, na ostalih področjih pa 469.500 dolarjev.

Realizacija je bila dosežena skupno 2.985.936 dolarjev, ali 90,87 %, od tega konvertibilno področje 1.987.535 dolarjev, ali 102,66 %. Na vzhodnem področju je znašala realizacija 613.791 dolarjev, ali 69,71 %. Na ostalih področjih pa 384.605 dolarjev, ali 81,92 %. Omeniti moramo še menjavo naših proizvodov z vzhodnimi državami. Zaključena vrednost je znašala 2.500.357 dolarjev, realizacija pa dosežena v višini 924.221 dolarjev. Če prištejemo še menjavo z vzhodnimi državami k našemu skupnemu izvozu, je bil plan za leto 1967 dosežen v višini 3.910.152 dolarjev, ali 118,99 %.

Sestanek komunistov splošnega sektorja in varnostne službe

Prihodnji teden se bodo sestali komunisti splošnega sektorja in varnostne službe. Na sestanku bodo obravnavali sklepe nedavnega zbora komunistov Železarne in se pogovorili o ukrepih, ki jih bo treba na področju splošnega sektorja in varnostne službe uveljaviti, da bi lahko kar najbolj učinkovito izpolnili vse tisto, kar je bilo poudarjenega na že omenjenem zboru komunistov.

Seja DS v šamotarni

V prejšnjem tednu je imel delavski svet šamotarne redno sejo, na kateri so razpravljali o finančni realizaciji za november 1967. ter o zaključkih, ki jih je sprejel upravni odbor Železarne glede vzdrževanja v delovni enoti šamotarne. Ugotavljajo, da vzdrževanje v šamotarni še ni dobro in s tem v zvezi tudi izpad proizvodnje. Naslednja ugotovitev je, da primanjkuje ključavničarjev, ki so zaposleni kot vzdrževalci v šamotarni. Na seji DS so obravnavali tudi problematiko naročil ter ugotovili, da jih imajo dovolj za leto 1968. Najbolj problematično pa je, da jim primanjkuje delavcev, zlasti še sedaj, ko jih manjka 29 do normativa.

Ukrepi za izboljšanje stanja v valjarni 1300 na Javorniku

V prejšnji številki smo na kratko poročali, da so v valjarni 1300 povabili na posvet člane DS, sindikalnega odbora in še druge z namenom, da bi razpravljali o zboru komunistov Železarne ter njegovih sklepih. Na sestanku, ki je bil prejšnji teden, so na osnovi razprave sprejeli osem sklepov. Omenjamo nekatere izmed predvidenih ukrepov, ki so jih na tem sestanku sprejeli, da bi izboljšali stanje v obratu. Tako so obratovodju zaupali vse pristojnosti, ki zadevajo izpolnjevanje proizvodnega načrta. V primeru, da člani kolektiva ne bi v redu opravili nalog, bodo ostreje ukrepali kot doslej, še bolj bodo poudarili osebno odgovornost, v skrajnem primeru pa so močne tudi premostitve na druga delovna mesta. Zlasti bo treba zaostriti delovno disciplino še posebej, kar se tiče predčasnega zapuščanja delovnih mest ob koncu dneve ter uporabljanja zaščitnih sredstev. Na progi nameravajo odpraviti dminске norme ter uvesti kolektivne norme. 6. februarja se bodo ponovno sestali in ugotovili, kako poteka realizacija sprejetih sklepov in kakšni so rezultati doslej opravljenega dela v zvezi s predlaganimi ukrepi.

Krvodajalska akcija v številkah

21. in 22. decembra, nato pa še od 26. do 30. decembra so v Delavskem domu pri Jelenju izvedli krvodajalsko akcijo. Po podatkih občinskega odbora RK je bilo vpisanih 780 krvodajalcev. Zavod za transfuzijo krvi v Ljubljani, ki je odzval kri, je odzval odklonil 43 vpisanim krvodajalcem, tako da so kri odvzeli skupaj 773 prijavitelcem. Iz naše Železarne se je krvodajalske akcije udeležilo 495 članov kolektiva, iz ostalih področij v naši občini (gradbena podjetja, trgovska, gostinska, lesno-industrijska, kovinska ter železničarji in drugi) pa 283 krvodajalcev. V odstotkih pa podatki izgledajo takole: Železarna oziroma krvodajalci zaposleni v naših obratih, so bili udeleženi v akciji s 63,5 %, krvodajalci iz ostalih podjetij in ustanov v občini pa s 36,5 %. Podatki bi bili lahko drugačni, če bi se za izvedbo krvodajalske akcije odločili za bolj primeren čas. Omenjena akcija je bila organizirana v zadnjih dneh decembra, ko je v Železarni povečana prizadevnost, da bi naročnikom oz. kupcem dobavili čim več naročenih izdelkov.

V borbi s snegom in mrazom

Ob novoletnih praznikih smo z velikimi napor in požrtvovalnostjo delavcev uspeli premagati snežne ovire. Se posebno uspešna je bila akcija za čiščenje snega od 3. januarja dalje, saj je sneg s tirov in cest odmetavalo nad sto ljudi. Poleg tega smo imeli sposojena dva buldožerja od SGP Sava in Komunalnega podjetja. Do 6. januarja je bil s tirov odmetan ves sneg, ki je zapadel čez novo leto. Pri prevozih po cestah je kasneje nastalo več ovir, ker je v ponedeljek veter naredil zamete. Potrebno je bilo ponovno čiščenje snega in posipanje s peskom ter soljo.

B.

Januarja rude iz Ljubije ne bo

Zaradi večjih popravil naprav v rudniku Ljubija januarja ne bomo dobivali rude iz tega rudnika. Kar jo za poplavljanje potrebujemo v aglomeraciji, jo z rudnega dvora dovažamo z lastnimi nizkostenskiimi vagoni. Da je remont v rudniku v tem času, je gospodarno, saj bi bilo v tem mrazu razkladanje rude zelo otežkočeno.

B.

Težave zaradi kratkih dobavnih rokov

V valjarni 1300 na Javorniku smo se pozanimali glede naročil za mesec januar. Povedali so nam, da imajo naročil dovolj, le težave so zaradi kratkih rokov, ki jih postavljajo kupci v svojih naročilnicah. Vedeti je namreč treba, da proces izdelovanja tanke pločevine ni enostaven in da je treba precej časa, da dosežemo ustrezno kvaliteto oz. zadostimo vsem pogojem, ki so navedeni v naročilnici kupca.

Sprejeti in obračunani delavci v letu 1967

Oddelek za evidence na kadrovskem sektorju razpolaga s podatki, iz katerih je razvidno, da je bilo v preteklem letu sprejetih na delo v Železarno 524 delavcev in uslužbencev. Istočasno smo lani obračunali 772 članov kolektiva. Od tega je bilo iz delovne skupnosti Železarne izključenih 160 članov kolektiva.

Za prvo četrtletje okrog 33.000 ton naročil

Že nekaj tednov nazaj v naši rubriki »Kratke vesti iz Železarne« stalno zasledujemo podatke o gibanju naročil. Na prodajnem oddelku so nam povedali, da imamo za prvo četrtletje okrog 33.000 ton naročil in se je na ta način stanje nekoliko popravilo v primerjavi s stanjem, ki smo ga ugotavljali v četrtem četrtletju lanskega leta.

-or

Zaostanki naročil

Za leto 1967 dolgujemo našim naročnikom 3.356 ton materiala in sicer za II. kvartal 10 ton, za III. kvartal 196 ton in za IV. kvartal 3.150 ton.

Bluming, profilarna, valjarna žice, varilna žica in žeb-ljarna nimajo zaostankov. Valjarna trakov je imela 1.1.68. samo 10 ton zaostankov, ker je material ostal v skladišču in ni bil odposlan. Težka proga dolguje 5 ton materiala za IV. kvartal. Lahke proge imajo iz III. kvartala 107 ton in iz IV. kvartala 318 ton zaostankov. Valjarna 2400 ni realizirala 23 ton iz III. kvartala in 1.259 ton iz IV. kvartala. Iz tanke pločevine nismo dobavili naročnikom 12 ton materiala iz III. kvartala in 867 ton iz IV. tromesečja. Jeklovlek se bo moral potruditi, da v januarju dobavi kupcem 10 ton materiala iz II. kvartala, 41 ton iz III. kvartala in 589 ton iz zadnjega tromesečja. 28 ton zaostankov hladne valjarne ni problem, ker bo dobavila material že v začetku meseca januarja. Žičarna dolguje 13 ton za III. kvartal, 74 ton za IV. kvartal. Realno bi bilo, da bi imeli do konca januarja pod 300 ton zaostankov za vso Železarno.

Zaloga blokov in polfabrikata

Pred letom dni smo imeli skupno 34.497 ton vložka, danes pa 32.439 ton. V zadnji številki je zajetih 643 ton romunskih ingotov in okrog 1.000 ton blumov iz romunskih ingotov, ki smo jih dobili za zamenjavo za 800 ton elektrod. Če odštejemo 1.643 ton, smo do 1.1.68. znižali zalogo vložka za 3.701 tona. Zalogo so znižali: valjarna Bela (če odštejemo romunske ingote), težka proga, lahke proge, valjarna žice, jeklovlek, žičarna in hladna valjarna, povečali pa valjarna 2400, tanka pločevina, elektroodni oddelek in profilarna.

-ec

Seja DS valjarne 2400

Strožji ukrepi za zmanjšanje valjavniških napak

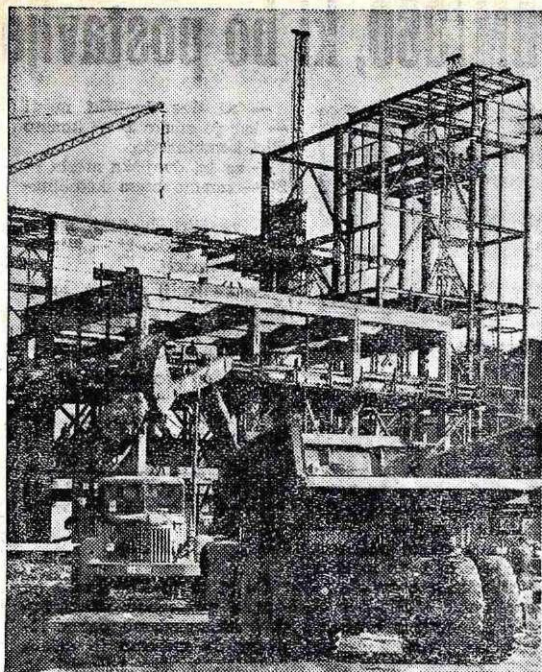
Že v prejšnji številki smo na kratko poročali o seji delavskega sveta valjarne 2400. Iz zapisnika seje povzemamo izvirček iz poročila obratovodje na tej seji. Poročal je, da imajo v valjarni 2400 naročil skoraj za vse prvo četrtletje letošnjega leta. Zato bo treba delo razporediti tak, da bodo v valjarni delali 48 ur, proga pa naj bi obratovala tudi v nedeljo na nočni izmeni. Zaželjeno je, da bi proizvedli vsaj 6.500 do 7.000 ton na mesec. Pomembno je tudi, da bodo dobavni roki realizirani kot jih v svojih naročilih zahtevajo kupci materiala. Kar se tiče naročil za preteklo leto, je tovarniš obratovodja povedal, da so naročeni material za prvo četrtletje lani v celoti realizirali, prav tako tudi naročila za lansko drugo in tretje četrtletje, medtem ko sedaj valjajo material, ki je bil naročen za četrto četrtletje 1967. Reklamacij je še vedno precej in bo po njegovem mnenju treba zaostriti kontrolo na delovnih mestih.

Člani DS so smatrali za potrebno, da bi morali v bližnji prihodnosti biti seznanjeni s kvaliteto problematiko, vstevši tudi z reklamacijami, zato so obratovodstvu naročili, naj takšno problematiko tudi pripravi.

Inž. Podrekar je poročal o proizvodnji proge ter po posameznih dneh obravnaval napake pri valjanju. Njegovo poročilo je bilo opremljeno z diagrami, podatki pa izraženi v odstotkih. Se posebej je opozoril na večjo pozornost pri valjanju. Tako bi vsaj delno odpravili napake, kakor npr. ozka, tanka, škajasta pločevina itd. Tudi odbrizg kovarine bo treba v prihodnje opraviti točno po navodilih.

Člani DS so v razpravi menili, da bo potrebna večja zbranost pri delu, v kolikor pa navodil ne bi posamezni člani kolektiva upoštevali, jih bo treba klicati na zagovor. Inž. Podrekarju so naročili, da analizira valjavniške napake in ugotovi, kako le-te nastanejo. Pogovori naj se tudi z delovodji in delavci, ki delajo na progi, o svojih ugotovitvah pa naj poročajo na seji DS valjarne 2400.

Ob koncu seje so obravnavali še nekatere kadrovske vprašanja. Strinjali so se s sklepom kadrovske komisije, da odpravi VD za I. asistenta pri obratovodstvu ter dminskega asistenta. Na ta mesta so bili imenovani inž. Bartelj, inž. Podrekar in tov. Bernik.

Posnetek iz gradnje nove aglomeracije predno je pobelil našo dolino sneg

Železarski globus

ALŽIRIJA — Za alžirsko železarno Annaba bosta dobavili dve italijanski podjetji vročo valjarno trakov. Njena proizvodna zmogljivost bo 150.000 ton debele in 800.000 ton tanke pločevine. V tej železarni gradi plavže neko francosko podjetje, medtem ko bo železarno dobavila Sovjetska zveza. Vsi obrati v tej železarni bodo postopno pričeli obratovati do leta 1971.

ZDA — V ZDA gradijo iz leta v leto nove jeklarne s kisikovimi konvertorji. V letu 1967 je bila skupna proizvodna zmogljivost vseh kisikovih konvertorjev v ZDA 40 milijonov ton. Računajo, da bo v letu 1968 narasla na 45 milijonov ton in do leta 1970 na približno 60 milijonov ton. V letu 1967 so kisikovi konvertorji proizvedli v ZDA okoli 37 milijonov ton surovega jekla. Skupna instalirana proizvodna zmogljivost vseh kisikovih jeklarn na svetu je bila leta 1967 125 milijonov ton in predvidevajo, da bo do leta 1970 narasla na okoli 220 milijonov ton.

Referendum v obratni ambulanti!

Vsak akt, s katerim se krši načela samoupravljanja delovnih ljudi, je protistaven!

Zakon o organizaciji zdravstvene službe v SR Sloveniji (Ur. l. št. 16/67) je določil, da od 1. 1. 1968 dalje obstoje v Sloveniji zdravstveni domovi le na področjih z 40.000 zavarovanci. Isti zakon ne predvideva več obratnih ambulant (OA), ki so se po zakonu o OA v gospodarskih organizacijah iz leta 1955 in po zakonu o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe v LR Slo-

veniji iz leta 1961 lahko ustanovljale tudi kot samostojni zdravstveni zavodi za opravljanje preventivne zdravstvene službe v gospodarskih organizacijah in za dajanje zdravstvene pomoči njihovim delavcem, kot samostojnih zdravstvenih zavodov, temveč le kot delovne enote oziroma službe novih zdravstvenih domov.

Glede obstoječih zdravstvenih zavodov, ki se po tem zakonu ne morejo ustanovljati kot samostojni zavodi, je zakon v prehodni določbi 65. člena predpisal, da se taki zavodi najpozneje do konca leta 1967 pripojijo drugim zdravstvenim zavodom oziroma se z njimi spojinjo.

Pri novi ureditvi organizacije zdravstvene službe je zakon v drugem odstavku 28. člena tudi določil, da se v zavodu uvede prisilna uprava oziroma začasna uprava, če zavod ne odpravi v določenem roku pomanjkljivosti, ki jih je ugotovil pristojni zdravstveni center. Glede postopka se primerno uporabljajo predpisi, ki veljajo za gospodarske organizacije.

Ker določba 65. člena tega zakona ni v skladu z 8. točko prvega odstavka 16. člena ustave SR Slovenije, po kateri je odločanje o pripojitvi oziroma spojitvi delovnih organizacij ena izmed samoupravnih pravic delovnih ljudi v delovni organizaciji, je 14 obratnih ambulant in prav toliko gospodarskih organizacij, med njimi tudi OA železarne Jesenice in železarna Jesenice kot ustanovitelj predlagala ustavnemu sodišču SR Slovenije ocenitev ustavnosti 65.

člena zakona o organizaciji zdravstvene službe v SR Sloveniji.

Ustavno sodišče je 14. 12. 1967 po javni obravnavi ugotovilo da določbe 65. člena zakona o organizaciji zdravstvene službe niso v skladu z ustavo prav tako ne določba 2. odst. 28. člena istega zakona — o tem je sodišče ugotavljalo po lastni pobudi.

V obrazložitvi svojega sklepa ustavno sodišče med drugim navaja: »Zakon o organizaciji zdravstvene službe v SR Sloveniji ni predpisal pogojev in postopka za prenehanje oziroma odpravo obstoječih zdravstvenih zavodov, ki ne izpolnjujejo pogojev določenih v tem zakonu, temveč je v 65. členu odredil njihovo obvezno spojinitev oziroma pripojitev k drugim zavodom. S tem, kakor tudi z določbo 3. odstavka 28. člena, ki predpisuje, da se v zdravstvenih zavodih uvede prisilna uprava oziroma začasna uprava, če se ugotovljene pomanjkljivosti ne odpravijo v določenem roku, pa je zakon posegel v samoupravne pravice delovnih ljudi v teh delovnih organizacijah.«

Da kljub temu ne bi zavirali reorganizacije zdravstvene službe v naših občinah (Jesenice in Radovljica) je svet obratne ambulante železarne Jesenice 20. 12. 1967 sklenil, da se razpiše med člani njihovega kolektiva referendum s katerim naj se v skladu s samoupravnimi pravicami sami odločijo za ali proti združitvi s kolektivi Zdravstvenih domov Jesenice in Radovljice. Ta referendum so razpisali na osnovi členov 47., 48., 49. in 87. temeljnega zakona o zavodih Ur. l. SFRJ št. 5/65 in členov 55., 56., 57., 58. in 59. Statuta OA železarne Jesenice. Na ta referendum je 31 članov kolektiva odgovorilo z DA, eden z NE, en list je bil neveljaven in štirje člani so bili upravičeno odsotni. S takim izidom referenduma je kolektiv OA podal vse pogoje, da se lahko reorganizacija zdravstvene službe na našem področju nemoteno izvrši. Če pa koga motijo postavljeni pogoji (glej zapis o seji izvršnega odbora sindikata) in še dvomi v zakonitost referenduma naj si prečita ustavo. V obrazložitvi ustavnega sodišča SR Slovenije je namreč zapisano tudi to:

»Ustava SR Sloven. določa, da temelji državna demokratična skupnost SR Slovenije na oblasti delovnega ljudstva in na samoupravljanju. Samouprava delovnih in drugih samoupravnih organizacij ter samouprava družbeno-političnih skupnosti sta nedotakljivi. Delovna organizacija je samostojna in samoupravna organizacija. Vsak samoupravni organ izvršuje svoje pravice in dolžnosti na podlagi in v mejah ustave in drugih predpisov.«

Jova

Z. P.

20. seja UO železarne

(nadaljevanje s 1. strani) prošnje za izredne plačane dopuste športnikom, ter sklenili, da za soboto v prihodnje ne bodo več odobrili izredno plačanega dopusta, ker so sobote prosti dnevi. V kolikor obrat v soboto, kadar za zainteresirani športnik potrebuje dopust, dela ima le-ta možnost delati kakšno drugo soboto, ko je prost delovni dan.

Izven dnevnega reda seje so obravnavali še nekatere predloge oziroma vprašanja delovne grupe za kategorizacijo delovnih mest, ki jih je bilo treba razčistiti predno bi grupa nadaljevala z delom, ker so bili predlogi oziroma vprašanja nasprotna ustaljenim principom, ki jih je upravni odbor sprejel. Člani upravnega odbora se s predlaganimi spremembami niso strinjali in zahtevali da grupa nadaljuje z delom po sprejetih principih.

je dal prav tem zavodom vso samoupravno pravico, da se sami odločijo, je zaključil tov. Rodi.

Inž. POHAR pripomni, da če je postavljena meja, do kam lahko segajo izdatki za zdravstveno varstvo, se bomo morali resno boriti za sodobno in gospodarno ureditev zdravstvene službe. Če pa se zakon v praksi ne bo pokazal kot uspešen, ga bo praksa sama ovrgla.

Dr. Milan ČEH je poudaril, da OA ni proti združitvi, pač pa je proti načinu delitve dela na kurativno in preventivno področje.

Predsednik IO Srečko MLINARIČ je ob zaključku poudaril, da še vedno vse organizacije in reorganizacije izvajamo premalo pripravljeno, brez strokovnih analiz in elaboratov. Predlagal je, da izvršni odbor pooblasti sekretariat, ki naj na osnovi razprave pripravi stališča o bodoči fizionomiji obratne ambulante, ki bodo posredovana samoupravnim organom železarne.

V razpravo se je vključil tudi predsednik občinskega sindikalnega sveta Stefan RODI. O brezplačnem prenosu osnovnih sredstev, je poudaril, da bodo od tega imeli koristi tudi svojci železarjev. Govoril je tudi o novem zakonu, ki teži za tem, da se za vse občane čim bolj uspešno reši zdravstveno varstvo in ne samo za kolektiv železarne. Tudi služba za medicino dela bo v novi organizaciji lahko služila še ostalim delovnim kolektivom, ki niso imeli možnosti razviti lastno službo. Zdravstvena služba mora, poleg rednih denarnih sredstev in sredstev, ki so jih doslej posebej v ta namen dajale gospodarske organizacije, seveda, da se k tem priključijo še tiste, ki doslej niso ničesar dajale, v bodoče še bolj uspevati.

Če bomo ostali pri nespremenjeni organizaciji zdravstvene službe, se nam bo deficit še povečal. Zakon pa

ne pa zavirati prizadevanj, je zaključil inž. Pohar.

Dr. Milan ČEH je dejal, da ne soglaša z brezplačnim prenosom, ker je tudi OA ob formiranju morala plačati vsa obratna sredstva staremu zdravstvenemu domu.

Tudi dr. JENSTERLE je ugovarjal brezplačnemu prenosu osnovnih sredstev. Ponojnov je poudaril, da so referendum razpisali na osnovi še veljavnih zakonskih predpisov. Človeka, je nadaljeval, ne moremo gledati parcialno in preventiva ima večane roke, če ni zraven še kurative. Vse točke v referendumu so veliko bolj usklajene z ustavo in še veljavni zakoni, kot novi zakon o organizaciji zdravstvene službe.

Inž. POHAR je pripomnil, da moramo govoriti o tem, kako se bo delalo v združenih službi oz. kako bomo čim bolj uspešno izvedli združitve, da bo delo v novih pogojih še boljše.

Boljša organizacija zdravstvene službe...

(nadaljevanje z 2. strani) komunalnim zavodom bo sicer v okviru nove organizacije sklenjena pogodba o finančnem prispevku za preventivno, vendar bomo morali v to dejavnost tudi v bodoče sami vlagati.

Govoril je še o lokaciji bodoče preventivne službe, ki sicer v teh prostorih lahko ostane, če bo ustanovitelj, to je Železarna soglasna s tem. Inž. Pohar je imel nekaj pripomb na pogoje, ki so bili vsebovani v referendumu OA in še enkrat poudaril, da OA ne more obstajati kot samostojen zdravstveni zavod.

Glede osnovnih sredstev OA je inž. Pohar menil, da se izvrši brezplačni prenos le teh na novi zdravstveni dom s pogojem, da jih zdravstveni dom ne more odtujiti brez soglasja samoupravnega organa, ki je sedaj upravljal s sredstvi. Vsi skupaj moramo težiti za tem, da se nova organizacija čim bolj izvede,

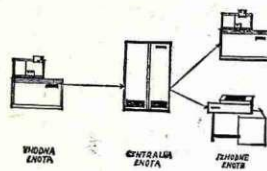
Osnovne karakteristike sistema IBM/360, ki bo postavljen v na

V eni izmed zadnjih številčk Zvezdarja smo se na kratko pogovorili in seznanili z razvojem, principi in možnostmi elektronske obdelave podatkov, ali kakor smo še drugače rekli, informacij. Obravnavanje samo je imelo predvsem namen prikazati pojav povsem splošno, brez kakršnih koli konkretnosti. Danes pa bi v okviru teh splošnih razglabljanj poskušali dati nekaj specifičnih misli in karakteristik o našem računalniku, to je IBM/360.

Elektronski sistem IBM/360 sestavljajo naslednje enote:

- vhodne enote,
- centralna enota in
- izhodne enote.

Ce gornja izvajanja grafično ilustiramo, potem dobimo grafično predstavlo, kakor nam jo kaže slika 1.

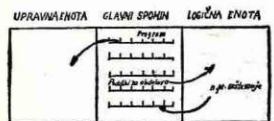

(slika 1)

Posebno pozornost moramo pri teh izvajanjih posvetiti centralni enoti, ki jo sestavljajo:

- upravnna enota,
- glavni spomin,
- aritmetično-logična enota.

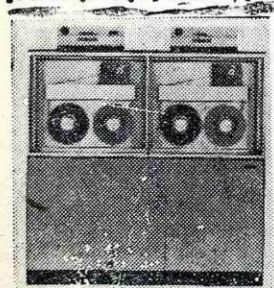
Grafično bi sestav centralne enote imel podoben, kot je prikazana na sliki 2.

(slika 2)

Zgornji opis se nanaša predvsem na samo obdelavo podatkov v toku obdelavnega procesa. Spregovoriti pa moramo še nekaj o shranjevanju podatkov — informacij.

V elektronski obdelavi podatkov je shranjevanje le-teh poseben problem in če se ga uspešno rešiti — to je kar najbolj smotno in racionalno — je za pravilen in nemoten potek obdelave že mnogo doseženo. Kot nam je znano, je klasični način shranjevanja podatkov shranjevanje na lučnjanih karticah. Zaradi nenehnega porasta količine podatkov — informacij je postal neprimern, Zaradi tega je bilo treba iskati nove rešitve na drugih področjih. Pri sist. IBM/360 je shranjevanje podatkov, po-

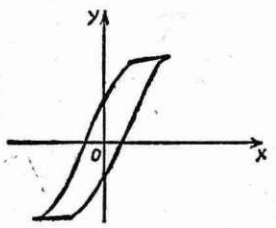

Magnetni trak

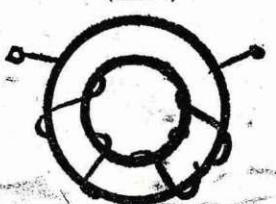
trebnih za obdelavo, rešeno s shranjevanjem na magnetnih trakovih in na magnetnih diskih. Te enote imenujemo s strokovnim izrazom eksterni — zunanji spomini. Poudarimo, da se te enote imenujejo zunanji spomini, predvsem zaradi dejstva, da se ločijo od glavnega spomina, ki je del centralne enote. Kako magnetni trakovi in diski izgledajo, vidimo s fotografij. Tehnično osnovo delovanja elektronskega sistema IBM/360, ki bo instaliran v železarni Jesenice, predstavljajo elektromagnetni obročki — torusi, za katere smo v splošnih izvajanjih rekli, da so eden izmed elementov, na osnovi katerih delujejo moderni elektronski sistemi.

V splošnih izvajanjih smo omenili, da iščemo take elektronske rešitve, v katerih osnovni tehnični elementi lahko zavzemajo samo dve absolutno stabilni stanji. Ena izmed rešitev v tej smeri je tudi uporaba feritnih jeder — obročk ali torusov.

Pri osnovnem tehničnem — fizičnem elementu sistema IBM/360 — torusu — je z njegovo uporabo izkoriščena lastnost feromagnetnih teles, ki imajo svojo, povsem določeno krivuljo magnetenja, ki se s strokovnim izrazom imenuje histerezna krivulja ali krivulja histereze. Oblika histerezne krivulje je podana na sliki 3, torusa pa na sliki 4.

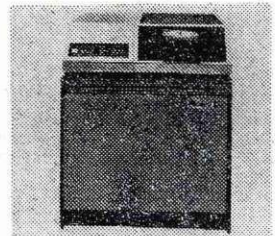
(slika 3)

(slika 4)

Magnetnenje omenjenih elementov dosežemo takole: okrog njih namotamo ovoj iz žice in če en pol priključimo na izvor električnega toka, nastopi indukcija kot neizogibna lastnost feromagnetnih materialov: jedno se torej vzbuja z dovodom elektrike prek ovoja, namotanega okoli jedra. To jedro lahko zavzame samo dve stanji: + ali —. Zdaj moramo ti dve sta-

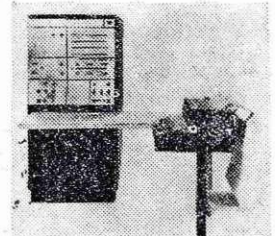
nji še označiti s številčnimi znaki, vzeti iz binarnega sistema: z 0 in 1. Odločitev pri tem, katero stanje bomo zaznamovali z znakom 0 ali 1, je popolnoma svobodna. Po konvenciji se odločamo, da stanje »+« označimo z 1, stanje »-« pa z 0. Pri tem omenimo še, da nam je za dosego takega stanja pri fe-

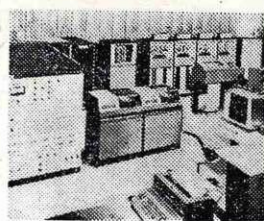
Magnetni disk

ritnem torusu potrebna točno določena količina električnega toka. Povejmo še, da ima vsako jedro vodoravni — horizontalni in navpični — vertikalni navoj.

Tak osnovni tehnični element — feritni torus — imenujemo z angleškim izrazom BIT. Vendar pa so možnosti posameznega BIT-a, ki lahko — kot rečeno zavzame samo dve stanji za sprejem in obdelavo podatkov v alfa nu-

Centralna enota

Konfiguracija sist. IBM 360

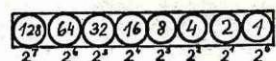
merični obliki (s tem so mišljene številke in črke) premajhne. Zaradi tega se je izkazalo kot potrebno, da se več teh feritnih teles — fizičnih — združi v neko novo višjo — logično — celoto. Pri elektronskem sistemu IBM/360 je ta problem rešen s tem, da je v to novo logično celoto združenih osem feritnih obročk — BIT-ov. S tem smo možnosti zajemanja vsakovrstnih znakov tako razširili, da se praktično nikdar ne more zgoditi, da bi kakšnega znaka v okviru kombinacij, ki nam jih daje na razpolago osem BIT-ov, ne mogli zajeti. Omenimo pri tem še, da se tako iz osmih BIT-ov sestavlja logična enota imenuje v angleščini BYTE.

Pri tem moramo poudariti, da je ta logična enota — BYTE — osnovna pozicija računalnikovega spomina in na osnovi števila teh enot se tudi računa kapaciteta računalnika. Ta logična enota vsebuje potemtakem 8 dvojiških mest. S tem smo dosegli možnost za 256 kombinacij. Če izrazimo to število s potenceno števila 2, potem pišemo 2^8 , kar je enako 256. Če opazujemo rast števila kombinacij v odvisnosti od naraščanja dvojiških mest, potem dobimo takole sliko:

— za dve dvojiški mesti — kar je enako 2^2 — imamo štiri kombinacije,
— za tri dvojiška mesta — 2^3 — imamo osem kombinacij,
— za štiri dvojiška mesta — kar je enako 2^4 — imamo 16 kombinacij.

Po analogiji vidimo torej, da nam osem dvojiških mest — feritnih obročk — daje 256 kombinacij.

Grafično ponazoritev te logične celote — BYTE-a nam daje slika 5 z vrisanimi potencami števila 2.

(slika 5)

Če si to logično enoto na osnovi prikazane skice podrobneje ogledamo, potem vidimo, da moremo to celoto razdeliti v dve polovici in v vsako od njih lahko damo eno dekadno številko od 0 do 9. Za ponazoritev je na sliki 6 prikazana shranitev števila 54 v enem BYTE-u. Pri tem moramo upoštevati, da nam vsota potenc števila 2 v eni polovici BYTE-a da dekadno število 15. Zaradi tega je število 9 najvišja možna količina dekadnega sistema, ki jo je mogoče shraniti v eni polovici.

(slika 6)

V splošnem prikazu smo tudi omenili, da je stroj zmožen delovati samo na osnovi strogo vnaprej formuliranih programov. Ta trditev se seveda nanaša tudi na elektronski sistem IBM/360. S

programom vn... podatke in in... osnovi katerih... ja obdelava pr... strukcijo raz... stroju, po ka... proces v njeg... odvija.

Skupnost... programski jez... omenimo, da... elektronski ra... različne progr... vendar pa in... ko je za en t... na razpolago... skih jezikov. Š... možnost izbire... jezika za dolo... Upoštevati na... da je obdelava... ličnih podro...

Lani

Služba za... o poškodba... utrpeli na o... Zbrane po...

V letu 1... 644 naših sc... s smrtnim... škodovanih... lovnih mest... radi poškod... dni. Če se št... be na pop... dovalo 667...

Podatki... bilo poškod... smrtni, 73 p... In še pošt... delu je bilo... radi poškod... podatkov la... 173 poškodb... na poti man...

Prav zato pa... bolj nerazum... je v cilju nar... prvimi prišel... prav ta oddel... je že davno m... forma ne bi l... zgolj na »bo...

Nujno je, da... o razvoju žele... niškemu muzeju... delavec kot le... likovanja dr... ki je temu nav... bino. Mislim... kakor je zgol... predstavljajo... in svoje okoli... dosežke giba... sti, nekaj, če... ponašamo, kar... preteklosti i... in ne sme me... Merilo njegve... more biti d... njegov obsto... Zato se j... dve borci pri... žila stališč... posveta z ž... četo delo ož... skega gibanja...

Nadaljni razvoj oddelka delavskega gibanja in NOV pri tehniškem muzeju

Komisija za zadeve borcev je na svoji redni seji dne 5/1-1968 obravnavala vprašanje ukinitve nekaterih delovnih mest v oddelku delavskega gibanja in NOV pri Tehniškem muzeju Železarn. Na seji je seznanila svoje člane s stališči, ki so bila v zvezi s tem vprašanjem sprejeta na posvetu, ki so ga sklicali predstavniki tovarniške konference ZKS, s sodelovanjem predsednika IO sindikata, predsednika komisije za muzejsko dejavnost, občinskim odborom ZZB NOV Jesenice, predsednikom komisije za zadeve borcev in muzejskim delavci.

Oddelk za delavsko gibanje in NOV pri Tehniškem muzeju je prišel s svojim delom v skrajno neugodnih razmerah in pogojih. Veliko požrtvovalnosti in prizadevnosti je bilo treba vložiti v zbiranje, urejanje in arhiviranje dokumentarnega gradiva, ki ga je zaradi nepravilnega hranjenja in neustreznih prostorov že načela vlaga in plesen.

Jesenice, kot znani delavski center, Jesenice s svojo tradicijo in pestro zgodovino

revolucionarnega delavskega gibanja, ki s svojimi začetki sega še v čas pred prvo svetovno vojno, se nadaljuje med obema vojnama in do sega svoj vrhunec v času narodnoosvobodilne borbe, se še vedno ne morejo pohvaliti, da imajo sodobno urejen muzej, v katerem bi lahko prikazali gradivo, zbrano v poveljnih letih, ki bi ga v primer- nih razstavnih prostorih prikazali obiskovalcem. Se več, ta oddelk se stalno bori s finančnimi težavami, ki so

povezane s specifičnostjo tega dela, vezanega na številne zunanje sodelavce. Upoštevati moramo, da želja revolucionarni razvoj zelo širok' okolišč, kjer je živelo in delovalo pomembno število predvojnega in medvojnega vodilnega političnega in vojaškega kadra, ki so jih poveževala kulturna društva, delavske organizacije in skupne politične ideje jeseniških železarjev.

Prav zato je naša dolžnost, da ta železar — revolucionar, pobudnik socialnih in političnih bojov v preteklosti najde svoje mesto in priznanje, ki ga zasluži. Da ostane njegova vloga zapisana v naši zgodovini tudi bodočim rodovom, lik delavca — proletarca, ki je bil preganjan, zaprt, poniževan — in vendar nikoli premagan.

programom vnašamo v stroj podatke in instrukcije, na osnovi katerih naj se razvija obdelava programa. Z instrukcijo razumemo ukaz stroju, po katerem naj se proces v njegovi notranjosti odvija.

Skupnost instrukcij tvori programski jezik. Pri tem naj omenimo, da imajo različni elektronski računalniki tudi različne programske jezike, vendar pa imamo primere, ko je za en tip računalnika na razpolago več programskih jezikov. S tem je dana možnost izbire posameznega jezika za določeno področje. Upoštevati namreč moramo, da je obdelava pojavov z različnih področij lahko zelo

različna. Tako nam na primer obdelava podatkov s komercialnega področja postavlja povsem druge zahteve, kakor pa obdelava podatkov s tehnično-matematičnega področja. Elektronski sistem IBM/360 ima na voljo predvsem naslednje programske jezike: Assembler, RPG, FORTRAN, COBOL in PL/1. Izbira posameznega programskega jezika je odvisna od področja, ki ga želimo obdelovati. Več o izbiri posameznega programskega jezika bomo povedali v naslednjih sestavkih, ko bomo začeli obravnavati uporabo elektronske obdelave informacij na posameznih področjih v Železarni.

dipl. oec. Janez Ločniškar

Lani manj poškodb kot v letu 1966

Služba za varstvo pri delu nam je posredovala podatke o poškodbah v preteklem letu, ki so jih naši sodelavci utrpeli na delovnih mestih ter na poti na delo in z dela. Zbrane podatke smo primerjali s podatki za leto 1966.

V letu 1967 je bilo na delovnih mestih poškodovanih 644 naših sodelavcev, od tega se je ena poškodba končala s smrtnim izidom. Na poti na delo in z dela je bilo poškodovanih 23 naših sodelavcev. Zaradi poškodb na delovnih mestih je bilo izgubljenih 14.883 delovnih dni, zaradi poškodb na poti na delo in z dela pa 611 delovnih dni. Če seštejemo poškodbe na delovnem mestu in poškodbe na poti, lahko ugotovimo, da se je v celoti lani poškodovalo 667 naših sodelavcev.

Podatki za 1966 pa so naslednji: na delovnih mestih je bilo poškodovanih 818 sodelavcev, od tega sta bili dve smrtni, 73 poškodb je bilo na poti, skupaj 891 poškodb. In še podatki o izgubljenih dnevih: zaradi poškodb pri delu je bilo v letu 1966 izgubljenih 15.832 delovnih dni, zaradi poškodb na poti pa 1851 delovnih dni. Ob primerjavi podatkov lahko ugotovimo, da smo imeli eno smrtno ter 173 poškodb na delu manj in prav tako tudi 50 poškodb na poti manj kot v letu 1966.

— or

nadaljevati in zaključiti. To naj bi bila moralna in politična obveza vseh današnjih družbenih in gospodarskih faktorjev Jesenice.

Komisija je mišljenja, da je potreben dogovor med predstavniki Železarn in občinske skupščine Jesenice glede nadaljnjega financiranja dejavnosti tega oddelka v okviru Tehniškega muzeja železarn Jesenice.

Pretehta naj se tudi predlog muzejskega sveta, da bi se razstavnimi prostori uredili v nekdanji Kosovi graščini, kjer bi bilo najprimernejše mesto hkrati pa bi omogočalo večjo popularizacijo glede obiska.

Smatramo, da se morajo naše idejno-politične sile nenehno uveljavljati in vplivati na usmerjanje ter se javno opredeljevati tudi ob raznih dilemah v kulturni ustvarjalnosti, v našem odnosu do zgodovine in osebi, ki na tem področju delujejo.

MIC

— Tudi pri nas v cesarstvu bi morali storiti tako, — je govoril stari Černelič, ki je šel že v šestdeseto leto, pa še danes pri tridesedemdesetih dela v tovarni. Ni bil sam, ki je mislil tako, saj je tiste prve mesece osemnajstega leta v tovarni vrelo, tako da je bila tovarniška gospoda, pa tudi vojna oblast brez moči. Ljudje so zahtevali konec vojne, kruha in delavsko svobodo. Ustavljali so stroje in hodili demonstrirati pred tovarno pa tudi po cestah takratnega industrijskega trga, ki je šele pred dvema letoma postal mesto. Tudi ona je bila takrat med njimi. Hodila je z otrokom v naročju med delavci in ženami v prevodih, zahtevala, kakor vsi, naj oblast konča vojno, ki ji je vzela moža in uničila družinsko srečo, terjala od oblasti, naj zapleni živila vojnim dobičkarjem, ki jih je bilo tudi tu v trgu nekaj, zahtevala z drugimi kruha za otroka in zase, za vse, ki so ga bili lačni in ki so hirali in umirali zaradi morilske lakote, zraven pa dan za dnem čakala, ali bo prejela Martinovo pismo, da se je vrnil iz Rusije.

Toda zaman. Potem pa se je nekega dne vojna prav tako nenadoma, kakor se je začela, končala. In še nekaj dni zatem se je vrnil mož. Skoro verjeti ni mogla, da je res.

— Martin! Martin! — ga je gledala, kakor da gleda privid. Bala se ga je objeti, ker je mislila, da bodo njene roke zatavale v prazno in ugasnile moževo podobno, ki se je tako nenadejano prižgala na kuhinjskem pragu, a jo je Martin sam prižgel k sebi, jo poljubil, potem pa dvignil otroka in se ni mogel načuditi, da je tako zrasel. Šele potem je povedal, da je prišel iz Rusije že pred tremi meseci, a so ga imeli zaprtega, ker so ga zajeli v boljševiški uniformi. Udeležil se je revolucije, potem pa se je tolkel na jugu proti protiboljševiškim vojskam.

SIVO MESTO

— Velike stvari se dogajajo tam, — je pripovedoval in napovedoval, da boljševikov ne bo nihče uničil, čeprav so se vse sile gosposkega sveta zarotile proti njim.

Le malo je razumela, kar ji je pripovedoval.

— Tudi pri nas mora zavreti, — je tiste dni po vrnitvi nenehno ponavljal. In ker ni zavrelo, kakor si je želel, se je začel jeziti nad vodilnimi slovenskimi socialnimi demokrati, s katerimi ni bilo po njegovo treba opraviti, kakor so v Rusiji z nekakšnimi menševiki.

Takrat je njegove besede, pa tudi njegovo zahanjanje na sestanke in zborovanja še ni motilo. Družil se je z rdečelasim Cirilom Koširjem, Stefanom Weissom in drugimi, okrog katerih se je takrat zbiral skoro vse delavstvo v revirju. Tudi z Marejem sta si bila takrat prijatelja, saj se je tisto prvo leto po vojni tudi Marej navduševal za boljševike, le da ni tako glasno rohnol proti Antonu Kristanu, Prepeluhu in drugim, ki so po Martinovem mnenju že izdali slovensko delavstvo, čim so stopili v deželno vladno skupaj z buržoazijo, kakor je pravil gosposkim politikom.

— Kompromisa z buržoazijo ni! Sedeti skupaj z buržoazijo na ministrskih stolčkih je izdajništvo delavske stvari, — se je jezil in o tem razpravljal s Koširjem, Weissom, Čudnom, a še bolj z Vregom, ko se je vrnil in s katerim ga je družilo še predvino prijateljstvo.

Tiste čase Martinu še ni nasprotovala. Nasprotno! Celó verjela je, da se bodo časi spremenili tako, kakor je bil napovedoval. Večina delavcev v revirju se je zbirala okrog ljudi, kakršni je bil Martin, a je začela prav tako naglo kopneti, ko so se časi zasukali drugače, kakor so bili napovedovali. Nasprotno delavske organizacije, ki so jih vodili duhovniki in nacionalisti, so zopet zadihale, pa tudi pri »rdečih« je zmaga la treznost in pamet. Marej

je bil prvi, ki je napovedal, da s prevratom ne bo nič in da bo treba jutri zmernejšo in bolj pametno pot.

Ljudje so se spametovali. Martin pa je vztrajal kljub temu, da so ga že ob izgonu Stefana Weissa, predsednika komunistične stranke v revirju, zaprli, nato pa še vrgli iz tovarne. Ni odnehal, čeprav so ga zapirali, dokler si v zaporu ni nakopal bolezní, ki ga je pokopala. Otroci in ona ga nista brigala.

— Ni res, — ji je zagotavljal, ko mu je prvič očitala, da pozablja na otroka, in zatrjeval, da je prav njegovo vztrajanje v boju za revolucijo tudi misel na otrokovo prihodnost. Ni je poslušal, da je prihodnost maček v žaklju in da je najboljša skrb za prihodnost skrb za sedanjost. Človek vendar živi samo enkrat! In to, kar ta trenutek živi, je pravo življenje. Če si danes lačen, ne boš sit od tega, kar misliš da boš imel jutri ali pojutrišnjem. Dolga beda in lakota človeka ne ohranjata.

— Ko bi človek mislil in delal kakor ti, bi si od življenja lahko obetal samo revščino in smrt. Če boš tako ravnal, bomo nekega dne vsi poginili od gladi, — ga je skušala spametovati, ko se je prvič vrnil iz zapora, in ga pregovarjati, da bi pogoltnil nori ponos in ponižno stopil k tovarniškemu gospodom ter jih prosil, naj ga vnovič sprejmejo na delo in puste v tovarniškem stanovanju.

Ne, on ne bo klonil, je ostal trmast. Vnovič so ga zaprli, njej pa je občina dovolila, da se z otrokom naseli v tej kolibi. Ni se spametoval in se otresele norosti, kakor so se je otresele mnogi, ki so prav tako prišli iz Rusije polni nore vere, da si bodo delavci vzeli oblast in si vladali sami brez gospode.

Ali ni bil tudi Marej vojak v tisti ruski revoluciji, pa se je med prvimi spametoval? Zakaj bi se potem ne mogel spametovati tudi Martin, je večkrat razmišljala. Bi ne mogel živeti kakor drugi samo zase in za svojo družino? Mu je bilo zares treba trmoglavitosti in trpeti po zaporih, kakor da se ni dovolj natrpež že med vojno? Ko bi se ne izpostavljal in ko bi se ravnal po zakonih, bi lahko mirno živel kakor drugi. Družina bi imela mirno življenje in zagotovljen kruh. In njej bi ne bilo treba tako nečloveško garati, da je Tine lahko dokončal šolo in da ga je lahko dala učiti za ključavničarja, plačala učnino mojstru Čupniku, mestnemu veljaku in bogatašu, bivšemu županu, ki kljub svojemu bogastvu in krščanskemu prepričanju ni hotel popustiti pri učnini niti za dinar.

— Nisi samo ti reva, Ana, — ji je rekel in ji povedal, da je revežev mnogo, ker je taka božja volja. Če je njemu dal bog več kakor drugim, mu je dal zato, da pomaga revežem do uka in kruha. Učnina je nizka, tako nizka, da bi lahko sam obubožal, ko bi je ne zahteval od slehernega vajenca. A kako bi potem lahko opravljal ključavničarsko, mizarško, žagarsko, gostilniško in trgovsko obrt in v teh obrtih pomagal revežem do poklica, če bi postal sam revež? On ni kak liberalni in brezbožni bogataš, ki mu reveži niso mar. Učnina je tako malenkostna, da je toliko kakor nič, če človek pomisli, da se vajenci z znanjem, ki ga jim daje, lahko povzpno iz revščine do mnogo večjega bogastva, kakor je njegovo. Tudi sam je začel iz nič.

To je res. Vsaj tako misli Ana, čeprav ljudje govorijo o mojstru Čupniku, da je obogatel s spretnimi in zvijačnimi spekulacijami in da je, kakor doslej še sleherni gosposki župan, povečal svoje bogastvo zlasti v času svojega županovanja. Ana o tem ni razmišljala. Bila je zadovoljna, da je mojster vzel Tineta v uk, čeprav ji je namignil, da najbrž to marsikomu, ki še ni pozabil rdečega Kosirnika in njegovega rovarjenja proti gospodi, cerkvi in oblasti, ne bo všeč. Izučil ga bo, je rekel, a da ga bo potem zaposlil kot pomočnika, ji ne more dati upanja, ker ima pomočnikov že tako ali tako preveč.

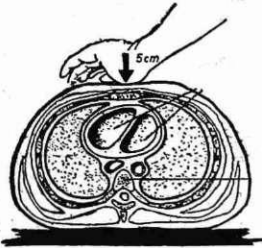
No, sama je kljub temu upala, da ga bo Čupnik zaposlil. Tudi potem, ko se je Tine že učil, je bilo v njej še vedno rahlo upanje, da bo fant ostal pri Čupniku, če medtem ne bo mogel najti zaposlitve. Toda župan (takrat je bil Čupnik še župan) je vztrajal pri svojem. Sedaj je to tako ali tako vseeno, saj se Tineta obeta po Marejevi zaslugi delo v tovarni. Fant ima poklic. Prigarala mu ga je s pranjem in ribanjem. Toda o tem ne razmišlja, čeprav ima od ribanja in pranja utrujene in revmatične roke, njen obraz pa je od skrbi in garanja ostarelo, mnogo bolj star, kakor je v resnici.

Oživljanje je umeten način vzpostavitve življenjskih funkcij v človeškem telesu, to je, obnovitev dihanja in cirkulacije krvi

[illegible]

Pri zunanji masaži srca NATO lega ne pride v poštev, pač pa lega na hrbtu na trdni podlagi. V takem primeru so najprimernejša tla ali deska. Pri oživiljanju srčne aktivnosti se je dobro obnesla lega, kot jo poznamo pri avtotransfuziji — dvignjeni spodnji okončini in nazaj nagnjena glava.

Pri zunanji masaži oziroma ritmični kompresiji srca se poslužujemo spodnje tretjine prsnice, ki jo upognemo za okrog 5 cm, (odvisno od starosti in elastičnosti prsnega koša) 60 do 80 krat na minuto. Pri vsakem priisku na

Zunanja masaža srca (presek prsnega koša)

prsnico, ki znaša okrog 25 do 50 kg, se mora krvni pritisk dvigniti na 100 do 150 mm Hg. Ob srčni zunanji masaži se mora istočasno izvajati tudi umetno dihanje. Pri sami srčni zunanji masaži praktično ni nobene ventilacije pljuč, meritve so pokazale, da pri zunanji srčni masaži znaša volumen samo 10 do 40 ml zraka, kar ne zadostuje za popolno ventilacijo pljuč.

5. V večini primerov srce primarno ni prizadeto, pač pa krvni obtok zaradi izgube krvi (zunanja ali notranja krvavitev). V takih primerih mora poškodovanec čim prej dobiti infuzijsko raztopino v ustanovi pa polno kri. Za infuzijo je primeren Periston-Bayer, v plastični posodi s priborom. Z infuzijo začnemo na mestu poškodbe in nadaljujemo med transportom.

6. Pri nezgodah, kjer je prizadet prsni koš (prelomi reber, prsnice, ključnice in zmečkanine) nastopijo komplikacije pri dihanju, kar pri nestrokovni pomoči vodi v smrt.

Pri odprtem prsnem košu je treba rano s plastično folijo ali levkoplastom čimprej zapreti. Zaradi vstopa sekundarnega zraka v prsno votlino nastane odprti pnevmotoraks, ki spremeni lego medprsnja. Nadpritisek v prsni votlini je treba z izsesavanjem zraka odstraniti.

7. Pri akutni zadušitvi oz. pri nevarni zadušitvi je potrebna endotrahealna intubacija na mestu nezgode. V nekaterih primerih pride v poštev tudi traheotomija ali kriotomija.

8. Rane, prelome in izpade je treba pred transportom imobilizirati (onemogočiti premikanje) in sterilno obvezati. Pri krvavitvah pride v poštev kompresijski zavoj, pri močnih krvavitvah pa se uporablja metoda za zatigovanje z gumijasto cevjo po Sehegu.

Pri vseh poškodbah okončin je obvezno uporabljati

opornice (Böhlerjeva, Cramarjeva, Thomasova, Uzelceva in Diteriksova).

9. Za pravočasno preprečitev šoka so potrebni analgetiki, ki neznodnika sproste ter mu omogočijo mirnejše dihanje (poškodbe prsnega koša). Pri hudih poškodbah se daje analgetike počasi, intravenozno, razredčeno in frakcionirano. V šoku je subkutana in intramuskularna resorpcija slaba. Kortikosteroidi so pri sveži poškodbi brez pomena.

10. Navidezno mrtvega neznodnika lahko včasih obudimo k življenju tudi z dražljaji na koži. To je lahko trenje podplatov s krtačo ali prsnega koša (v predelu srca) ter okolice črvesne odprtine — z brisačo. To naj poskusi druga oseba oziroma reševalec, ki ne izvaja umetnega dihanja.

11. Pri transportiranju poškodovanca ali bolnika v bolnico je nujno, da zdravnik na spremni list napiše mesto injeciranja, medikamente, ki jih je že prejel in dozo istih.

Metoda umetnega dihanja s pripomočki

Normalno dihanje in izmenjava plinov je mogoča ob naslednjih pogojih:

A) zgornja in spodnja dihalna pota morajo biti prosta

B) centralni živčni sistem in krvni dotok morajo biti normalni, da se obdrži funkcija dihanja in izmenjava plinov in

C) dihalni zrak mora biti čist, brez primesi strupenih plinov in par.

Kadar so porušeni fiziološki pogoji, pride do otežkega dihanja ali celo do zastoja. Teoretične možnosti zastoja dihanja so razvidne iz naslednje tabele:

	respiratorni sistem	respiratorni zrak	dihalni center krvni obtok
A	okvara ali zaprtje	kemično neoporečen	normalen
B	brez posebnosti	zastrupljen ali z manjšo vsebnostjo kisika	normalen
C	brez posebnosti	kemično neoporečen	močno okrnjen

Iz tabele treh teoretičnih primerov možnega zastoja dihanja je razvidno, da pride do zastoja dihanja v primerih nekoordinacije med respiratornim sistemom, dihalnim centrom in krvnim obtokom. Vse skupaj pa je odvisno od količine kisika, oziroma od količine strupenih plinov in par. Rezerve kisika v človeškem organizmu ni, zato ob pomanjkanju kisika nastopijo simptomi stanja med življenjem in smrtjo. Porušeni so energetski pogoji, ki se ob pravočasni oksigenaciji popravijo. V nasprotnem primeru pa ob odsotnosti kisika preneha življenjsko važna glikoliza, kar vodi v klinično smrt in končno v biološko.

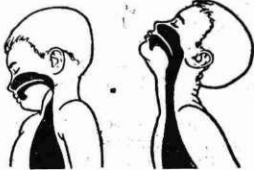
Pri zastoju dihanja je s takojšnjo pomočjo, to je z umetnim dihanjem, ki je vsiljen akt vstopa zraka v pljuča, rešeno življenje. Umetno

dihanje doseže svoj namen samo tedaj, če je izvajano takoj, ko naravno dihanje preneha.

Izbor metode umetnega dihanja je odvisen od trenutne situacije in pripomočkov, ki jih ima reševalec pri roki. Če nima potrebnih pripomočkov in mora izvajati umetno dihanje usta na usta ali usta na nos, naj iz estetskih razlogov uporabi čist robec ali slično.

»Ahilova peta« vseh načinov umetnega dihanja je zaprt dihalna pot v žrelu, ki je večkrat glavni vzrok za neuspeh pri reanimiranju umirajočega.

Do zaprtja dihalne poti pride pri nezavestnem takrat, ko popusti mišični tonus, pri čemer se glava povesi naprej, spodnja čeljust pa navzdol. Za preprečitev takega stanja je edina rešitev v tem, da po-

a (+ b) vpliv glave in drža vratu na dihalna pota

ložaj glave uravnamo tako, da do obstrukcije dihalne poti v žrelu ne more priti.

Reševalec naj glavo močno ekstendira, to je upogne nazaj, kolikor more in jo v takem položaju skuša z eno roko obdržati, z drugo pa naj dvigne brado.

Edino na tak način lahko računamo, da je dihalna pot v žrelu maksimalno odprta in sposobna za prevajanje zraka.

Tehnični pripomočki pri umetnem dihanju:

1. Safarjev tubus.

To je enostavna priprava za podaritev zraka. Tubus je sestavljen iz dveh različno dolgih plastičnih polkrožnih cevi. Na sredi med cevkami je polkrožni ščitnik. Daljši konec je za poškodovanca, krajši pa za reševalca. Pri nastavitvi Safarjevega tubusa ni nobenih težav, če so le dihalna pota prosta. Pri vdihavanju skozi tubus, mora biti nos zaprt, za zatigitev ust pa služi škodličasti polkrožni ustnik.

2. Dvojni Guedel-ov tubus

Gre za modifikacijo Safarjevega tubusa brez polkrožnega ščitnika. Dva Guedelova tubusa — daljši in krajši — sta spojena med seboj in tvorita obliko črke S. Daljši tu-

bis se namesti nezavestnemu, krajši pa je namenjen reševalcu.

Pri uporabi dvojnega tubusa leži poškodovanec ali bolnik na hrbtu z ekstendirano glavo. Reševalec drži z rokama za spodnjo čeljust. Roki sta razporejeni tako, da s štiri-

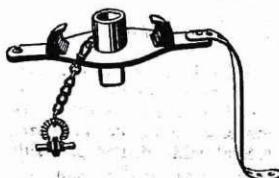
Uporaba dvojnega Guedelovega tubusa

rimi prsti drži za spodnjo čeljust, s palcem tišči spodnjo ustnico z medialnima koncema roke pa stiska nosnice. Podaritev zraka je ista kot pri načinu usta na usta.

Dvojni ustnik po Guedelu je primeren tudi za zdravniško in sanitetno torbo.

3. Orotubus

Orotubus je izdelan iz mehkega gumija ali plastične mase. Nastavitev orotubusa je enostavna, glavno pri tem so prosta dihalna pota, močno

Drägerjev orotubus

ekstendirana glava in zaprti nosnici s sponko. Reševalec izvaja umetno dihanje kleče ali stoje za nezgodnikom ali akutno obolelim.

Umetno dihanje se lahko izvaja tudi v bočno stabilni NATO legi.

Pri umetnem dihanju reševalec drži s palcem dva gumijasta polkrožna ročaja in jih vleče narazen, da je tesnitev ust popolnejša. Z ostali-

Namestitev in uporaba Drägerjevega orotubusa

mi prsti drži za spodnjo čeljust. S posebnim gumijastim trakom se lahko orotubus preko vratu fiksira, ni pa nujno, ker se pri tem izgublja dragocen čas.

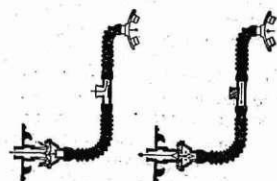
4. Orosipirator

Priprava deluje na principu:

- a) vdih nezgodnika — istočasna faza vdih reševalca
- b) faza izdih nezgodnika ali bolnika — istočasna faza vdih reševalca

Gre namreč za dopolnitev osnovnega elementa orotubusa, v katerega je vgrajena naprava za dovod in izhod zraka. Elementi naprave so med seboj povezani s prožno gumijasto rebasto cevjo.

Priprava je izredno primeren pri časovno dolgem oživiljanju. Na ventil za vdih zraka je možno montirati cev za dovod kisika iz jeklenke. Jeklene in gumijaste rebaste cevi predstavljajo za reševalca dodatni mrtvi prostor. V tem mrtvem prostoru zastaja vedno nekaj ogljikovega dioksida CO₂, kar ugodno vpliva na reševalca zaradi hiperventilacije. Riziko, da bi na-

Shematičen prikaz Drägerjevega orosipiratorja pri vdihu in izdihu

stala hiperventilacija za reševalca je izključen. Upori orosipiratorja so ugodni in znašajo pri pretoku 30 l zraka na minuto naslednje vrednosti:

- a) upor pri vdihu reševalca je pod 8 mm WS
- b) upor pri izdihu reševalca je pod 15 mm WS
- c) upor pri izdihu nezgodnika je pod 20 mm WS

Pri vdihavanju skozi orosipirator lahko zrak uhaja

Namestitev orosipiratorja in njegova uporaba

tudi v želodec. To se lahko prepreči tako, da se nalahno pritiskne na grlo (Adamovo jabolko) pri čemer se pritisk prenese na požirnik, ki se zapre.

5. Dihalni balon z masko

Od vseh ročnih dihalnih pripomočkov je dihalni balon z masko »Ambu respirator« najboljši in najlažje uporabljiv tako pri prvi pomoči kot pri transportu. Uporabljamo ga lahko samega ali pa v kombinaciji s kisikom, če Ambu priključimo na jeklenko. Dodatna količina zraka

znaša 6 do 10 litrov na minuto.

Ambu respirator po Rubenu je sestavljen iz štirih delov:

Ambu respirator po Rubenu

balona, T-komada, dveh ventilov in obrazne maske.

Poškodovanec ali akutno oboleli leži na hrbtu z ekstenziranjo glavo. Reševalec ga drži z levo roko prek maske za brado, z desno pa za respirator. Nos in usta sta tesno zakrita, tako, da je vstop in izstop zraka možen edino skozi napravo. S komprimiranim balonom, pri čemer se uporablja sila okrog 21 kg, se naredi pritisk okrog 50 cm vodnega stebra, ki se skrči za vdihavanje na 8 cm vodnega stebra. Kapaciteta balona znaša okrog 1.4 litra zraka, kar znaša pri 40-kratni ekspanziji 50 litrov na minuto.

Pri oživiljanju se porabi 22.4 litra na minuto pri frekvenci dihanja 16 X na minuto. Pri izpraznitvi balona gre izdihan zrak skozi ventil mimo balona, zaradi negativnega pritiska pa se balon ponovno polni s svežim zrakom. Pri spontanem dihanju je v maski negativen pritisk, v balonu pa ga ni, ker ponesrečenec oziroma bolnik dobi zrak iz zunanje cevi T-komada. V sili, če ni balona, lahko uporabimo samo masko od ambuja, ali masko, ki se uporablja pri narkozi.

Podaritev zraka s pomočjo maske za narkozo

Poškodovanec ali bolnik leži na hrbtu. Ob glavi je reševalec, ki drži za spodnjo čeljust tako, da pridejo zobje — spodnji pred zgornje. Nato namesti obrazno masko in ritmično vpihava zrak v pljuča, pri čemer odpadejo vsi pomisleki, zaradi neugodnega občutka direktnega kontakta z usti.

6. Pulmomotor

Danes ni nobenega strahu več, da bi zaradi uporabe pulmomotorja prišlo do okvare pljučnega tkiva, kot so to bili primeri v preteklosti s starimi modeli pulmomotorjev.

Današnja izvedba pulmomotorja služi predvsem za umetno dihanje in inhalacijo kisika v terapevtske namene. Prednosti Drägerjevega pulmomotorja so naslednje:

a) velik efekt ventilacije pljuč

b) umetno dihanje z menjajočim pritiskom

Nameščen pulmomotor

c) aparat sam od sebe opozarja reševalca o nepravilni uporabi in namestitvi pri nudenju prve pomoči

d) možna je uporaba mešanice vdihanega zraka s 40 do 50% kisika

e) z dodatno napravo je možno izvajati aspiracijo nečistoč, krvi sekreta in izbruhane

f) v terapevtske namene lahko služi kot inhalacijski aparat za kisik in

g) je lahko prenosljiv, v obliki kovčka ali tornistre.

Pulmomotor deluje na osnovi pretoka kisika pod pritiskom.

Sestavljen je iz jeklenke, ventilov in posebne naprave (krmilne doze), ki deluje izmenično, tako, da je možen enkratni vdih, drugič pa izdih.

Pri fazi nadpritisaka gre mešanica zraka in kisika v pljuča (poškodovanec vdih), v fazi podpritisaka pa je izsesavanje zraka iz pljuč (poškodovanec izdih).

Reševalec odpre ventil jeklenke, nato ventil razdelilca, tako, da ima kisik dostop do preklonke naprave — krmilne doze. Na preklonko napravo je montirana obrazna maska. Pri oživiljanju kleči reševalec obrnjen proti poškodovancu ali bolniku, ki leži v stranski NATO legi in mu namesti masko prek ust in nosu. Z desno roko drži masko in spodnjo čeljust tako, da istočasno ekstenzira glavo.

Preklonko napravo je možno regulirati glede na zaželeno frekvenco dihanja, to je, za odrasle 12–16 X na minuto, otroci pa 30 X na minuto.

Pri nepravilnem rokovanju in namestitvi obrazne maske preklonka naprava opozarja reševalca na nepravilnosti. Če obrazna maska ne tesni, naprava ne deluje, če pa so dihalna pota zaprta, ropoče.

Pri zastoji dihanja in uporabi pulmomotorja sta potrebna dva reševalca. Eden izvaja pri ponesrečencu ali bolniku manualno umetno dihanje toliko časa, da drugi reševalec usposobi pulmomotor.

7. Elektro-pljuča po dr. W. Hofmannu

Elektro-pljuča so avtomat, ki s pomočjo posebnih elek-

tričnih dražljajev vzbuja pomerno dihalno muskulaturo, pri čemer se izvaja umetno dihanje. Aparatura tehta 9.5 kg in služi pri nudenju prve pomoči v primerih utopitve, zastopitve s plini, pri poškodbah glave, pri električnih in drugih neizgodbah.

Prednost pred drugimi metodami za oživiljanje je ta, da je »aktivna metoda«, to se pravi, da pomožna dihalna muskulatura sama sodeluje pri dihanju, medtem, ko je pri ostalih metodah pomožna dihalna muskulatura pasivna. Z drugimi besedami: z električnimi pljuči se ustvarja dihanje, ki sledi naravnemu. Prednost elektro-pljuč je v naslednjem:

1. Aparatura je neodvisna od zunanje električne energije, ker vsebuje Ni-Cd baterije.

2. Reševalec je razbremenjen in se pri reševanju ne more utruditi. Ima možnost boljše opazovanja in ukrepanja glede na stanje nezvestnega.

3. Umetno dihanje je izvedljivo ne glede na položaj telesa.

4. Umetno dihanje se lahko izvaja in transportu.

5. Usia in nos sta prosta, brez uporabe obrazne maske in dovoda kisika.

Električni dražljaji, ki se prenašajo prek elektrod na pomožno dihalno muskulaturo prsnega koša in trebuha niso nevarni. Njihova lastnost je takšna, da izmenično dražijo muskulaturo, enkrat za vdih drugič za izdih. Električni tok prek elektrod povzroča močno mišično aktivnost z malo efektivno električno jakostjo. Tak način reanimiranja zagotovi zadostno pljučno ventilacijo in ugodno vpliva na pljučni krvni obtok, ki je enake življenjske važnosti, kot pa samo dihanje.

Posluževanje z reanimacijsko napravo je enostavno in razmeroma hitro. Nezvestnemu se na golo kožo postavi eno elektrodo pod obe ključnici, drugo pa pod oba reberna loka. Elektrodi se ovlaži in pritrdi. Elektroda pod obojema ključnicama prevzame naloge akcije vdih, pod reber-

Umetno dihanje s pomočjo elektro-pljuč

nima lokoma pa izdiha. S pomočjo komandne aparature, ki je nameščena poleg nezvestnega, pa se uravnava frekvenco in globino dihanja. Pri odraslih zadostuje 15 vdihov na minuto, pri otrocih pa 30.

Reanimacija se lahko izvaja 3–4 ure, to je, do izpraznitve baterij.

8. Umetna cirkulacija

Normalno sta srce in krvni obtok glede funkcije, čeprav

ob različnih faktorjih ena sama skladna enota. Da bi se kri dovajala čim bližje celicam, je človeški organizem opremljen s krvnim obtokom, ki ima sledeče naloge:

a) prehranjevanje in odstranjevanje toksičnih produktov iz celic

b) dovod kisika in odstranjevanje ogljikovega dioksida

c) razpored vode in soli v celicah

d) regulacija telesne toplote in

e) transport hormonov in antiteles

Pri odpovedi krvnega obtoka pride do slabe polnitve ožilja s posodicami, kot je to razvidno iz naslednje sheme:

kolaps
(arterijalna hipotenzija)

zmanjšan minutni volumen

→ hipoksija možganskih celic

Do trenutnega zastaja krvnega obtoka pa pride zaradi naslednjega:

1. Kadar ni nobene električne aktivnosti komorne muskulature srca nastopi asistolija.

2. Zaradi plapolanja in fibrilacija komor srca.

3. Zaradi pomanjkanja mišične aktivnosti srca pri obstoječi vzdržanosti srca.

Pri hudi okvari krvnega obtoka in srca pride ponesrečenec ali bolnik v moribundno stanje. Spremeni se barva kože, krvnega pritiska ni mogoče meriti, puls velikih arterij ni tipljiv. Konec življenja napoveduje hlastanje za zrakom in dilatirana zenica.

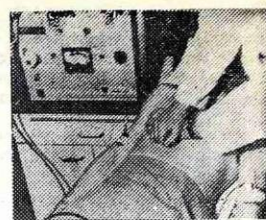
Pristop k umirajočemu človeku pri izvajanju umetne cirkulacije na samem mestu je možen edino z ročno masažo srca, ki je enostavna in nenevarna, izvedljiva brez pripomočkov in brez nevarnosti, da bo miokard sekvestiran.

Pri zastoji srca ima reševalec za reanimacijo na razpolago štiri minute. V tem obdobju naj bi z zunanjo masažo srca uspel dovajati kri centralnemu živčnemu sistemu. Običajno pa je ta čas zamujen in nastopi kritično obdobje, v katerem je sploh vprašanje, če bo oživetev uspešna.

Kadar reševalec izvaja zunanjo masažo srca mora upoštevati starost nezvestnega, zaradi uporabe prave kompresijske sile. Pri kompresiji morata biti roki položeni vzporedno z lego prsnice. Prečna lega rok ni dovoljena.

Poseben problem pri kompresiji prsnice so starejši ljudje s pljučnim emfizemom in močno povečanim sagitalnim premerom prsnega koša. Pri sodčastem prsnem košu so potrebne velike ekscurzije prsnice, da pride do kompresije srca, obenem pa je elastičnost prsnega koša izredno slaba in proti nevarnosti preloma reber.

Pri zelo slabi tehniki oživiljanja pa so možne še dodatne poškodbe pljuč, jetra in vratnice.

Tehnika zunanje srčne masaže z istočasno EKG puls kontrolo

Zgoraj navedene komplikacije niso kontraindikacije za ustavitve zunanje masaže srca. Hude poškodbe so razmeroma redke. Misliiti je treba na uspešno reanimacijo kljub

kolaps
(arterijalna hipotenzija)

funkcijske motnje

→ hipoksija možganskih celic

možnosti, da bo prišlo do preloma kakšnega rebra in okvare interkostalne arterije, ki ima za posledico hematološki. Računati je tudi na možnost pneumotoraksa. Vse to pa bo z okrevanjem nezgodnika ali bolnika odpravljeno.

Pri organiziranem teamu za reanimacijo npr. na rešilni postaji, v ambulanti in bolnici pa je možno umetno cirkulacijo izvajati ročno in mehanično ob uporabi medikamentov in aparatur, ki registrirajo patofiziološke funkcije reanimirane.

Posebna reanimacijska terapija je intrakardijalna injekcija. Pri zastoji srca je predvidena injekcija adrenalina, vendar ne v vseh primerih. Pri fibrilaciji srca je kontraindiciran. Z adrenalinom je bil dosežen le manjši uspeh in to verjetno le v primerih, ko je šlo za prevodne motnje srca ali pa zaradi refleksične ustavitve srca. Zgodi se tudi, da srce prične biti pri takojšnji injekciji, ker je injekcijska igla povzročila akcijski dražljaj v srcu.

Potrebno je poudariti, da sama injekcija ne rešuje situacije, če ni istočasno oksigenacije in krvnega obtoka. Intrakardijalne injekcije so lahko tudi nevarne zaradi morebitnih okvar perikardnih in koronarnih žil, vsled česar lahko nastopi krvavitev v osrčniku. Prezreti tudi ne smemo izgube dragocene časa ob injiciranju, posebno če se zdravniku ne posreči s prvim ubodom doseči desno srčno komoro, ker se med tem ne more izvajati zunanja masaža srca.

Prav zaradi zgoraj navedenega se je boljše intrakardijalne injekcije izogibati. Indikacija za to je srčni blok in reflektoričen srčni zastoj.

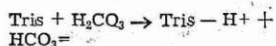
Za intrakardijalno injekcijo se uporablja 8 do 10 cm dolga igla z mandrenom srednjega premera. Zabode se pri levem robu prsnice, v četrtem interkostalnem prostoru. V globini 3 do 4 cm dosežemo miokard, ki se občuti kot nek odpor. Iglo usmerimo malo medialno in potisnemo še kak centimeter. Pri prodoru v srčno votlino se ne čuti odpora. Aspirira se malo krvi

in energično vbrizga medikament. Igle se nato hitro izveče, da izključimo nastanek zračne embolije. Mesto vboda se prekrije s sterilno gazo in komprimira.

Znatno boljši način je injiciranje v levi kostoksioidni kot, kjer je možnost, da bi se nabodla kakšna večja koronarna žila, manjša.

Danes se že propagira intravenozno injiciranje ob istočasnem umetnem dihanju in masazi srca. Najprimernejše mesto za intravenozno injiciranje je pod levo ključnico, kjer se nahaja vena anonyma. Skozni zabodeni iglo se pri nadaljnji teženji uvaja infuzija.

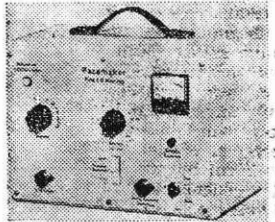
Za preprečitev metabolične in respiratorne acidoze se v organizem intravenozno vbrizgava THAM ali TRIS-PUTER/trishydroxymethylaminometan/. Preparat vsebuje posebne neutralizacijske lastnosti ogljikove kisline kot je razvidno iz enačbe:

V prometu je 0,3 molarna raztopina za preprečevanje respiratorne acidoze pri zastoji srca. Enkratna doza znaša 4,2 mmola oziroma 500 mg/kg telesne teže. Injektivno se strogo i. v.

9. Električno draženje srca

Pri srčnem zastoji ali po električni defibrilaciji je potrebno srce s pomočjo električnega toka ponovno dražiti. To delamo z napravo »PACEMAKER«, ki je stimulator srca. Stimulacija srca pa je seveda brez pomena, če je srčna mišica anoksična. Vzdraženje srčne mišice ima pomen tedaj, če dosežemo

Prenosni Pacemaker

istočasno oksigenacijo krvi, to je z umetnim dihanjem in zunanjo masažo srca.

Pri zunanjem vzdraženju srca se poslužujemo dveh elektrod, ki jih namestimo kot pri EKG odvod V_2 in V_6 .

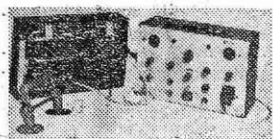
Elektrodi pričvrstimo na prsni koš s pomočjo levkoplata.

Za vzdraženje miškulature srčnih komor je potrebno 80–150 V.

10. Električna defibrilacija srca

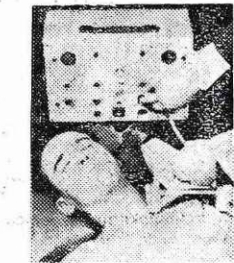
Pri fibrilaciji srca moramo s pomočjo defibrilatorja izvršiti defibrilacijo. Gre namreč za nekoordinacijo med vlakni srčne miškulature, od katerih so nekatera v fazi mirovanja, druga pa v fazi vzdraženja. Pravimo, da srce trepeče. Za defibrilacijo je potrebna močna električna energija, ker so vlakna srčne mišice v relativni refrakterni fazi z veliko ener-

gijo in jih moramo pretvoriti v stanje absolutne refrakternosti. Repolarizirana vlakna srčne miškulature pa potrebujejo manj energije za repolarizacijo.

Defibrilator ET 25

Pri električni defibrilaciji pričnemo z električno energijo 100 do 150 W (Wattsekund). V primeru, da ni uspeha, povečamo el. energijo do 400 Ws. Pri nameštanju elektrod je treba paziti, da namestimo eno na konici srca, drugo pa na prsnico. Elektrodi morata biti s kožo v dobrem kontaktu. To dosežemo z ovlažitvijo ali pa s premazom s posebno pasto. Poleg elektrod je treba namazati tudi tisti del kože, kamor se elektrodi namestita. Pri slabem kontaktu s kožo pride lahko do hudih opeklin. Elektrodi je treba močno pritisniti na prsni koš. Uspeh je zagotovljen tedaj, če sta obe srčni komori pod vplivom električnega pretoka med elektrodama.

Uporaba defibrilatorja ET 25

Če je defibrilacija srca uspešno izvedena in če ne pride do spontanе srčne akcije, je potrebna srčna masaža z uporabo elektrod za stimulacijo srca.

Za defibrilacijo se uporabljata izmenični in istosmerni tok. Praksa je pokazala, da je istosmerni tok ugodnejši zaradi manjše okvare miokarda.

11. Mehanska zunanja masaža srca s cardio-puls aparatom.

Veliko lažje kot manualne zunanje masaže srca je mehanska, ki zahteva posebno aparaturo. Prednosti zunanje mehanske masaže srca, ki ustvarja umetno sistolo so naslednje:

1. aparaturo zamenjuje utrudljivo ročno reanimiranje srca
 2. aparaturo je prikladna za rešilne postaje in transport
 3. pri aparaturnem delu ima reševalec možnost boljše opazovanja in izvajanja dodatne terapije
 4. ritem masaže je konstanten z manjši možnostjo sekundarnih poškodb prsnega koša in notranjih organov.
- Pod nezavestnega se da trdno podlago, na prsnico pa primerno ožlikovan bat. Bat daje ritmične pritiske s pomočjo komprimiranega zraka

pod pritiskom 2,7–4,2 atmosf. Globina kompresije in frekvence se dasta poljubno uravnava.

Kardio-puls aparat tehta 9 kg in deluje pri uporabi 10 litrske jeklenke s stisnjanim zrakom približno 30 minut. Mere aparata: višina 49 cm, širina 30 cm, dolžina 60 cm. Pritisk na prsnico je lahko regulirati in znaša od 0 do 54 kPa. Konstantnost pritiska bata zasledujemo na manometru.

Prednost kardio-puls aparata je tudi v tem, da med obratovanjem lahko izvajamo defibrilacijo srca.

Kontrola uspeha srčne reanimacije

Po nekaj minutah srčne reanimacije je potrebna kontrola predvsem pupila.

Če možgani zaradi zastaja srca po eni minuti ne dobe kisika, se na pupilah opazi sprememba. Široki sta in ne reagirata na svetlobo. Če barva kože, ki je sivkasta, ne preide v cianotično in nato v rdečkasto, pri zožitvi pupila (čeprav to pomeni izboljšanje stanja v času reanimacije) pomeni, da cirkulacija in dihanje še nista zadovoljiva.

Potrebna je kontrola pulsa. Pri zadostni masazi se mora čutili:

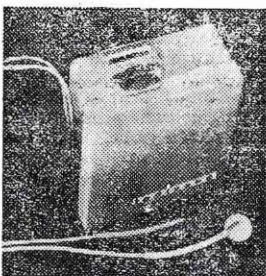
a) carotis in b) femoralis. Če pulsa ni, je treba poskusiti z večjo ekscurzijo prsnega koša in hitrejšo frekvenco.

Če se pokaže spontano dihanje je znak, da je uspeh zunanje srčne masaže zadovoljiv, če pa se po 30 minutah ne pokažejo nobeni znaki življenja, je nadaljnja reanimacija brezuspešna.

Priloge za ugotavljanje srčne akcije in aktivnosti krvnega obtoka

1. Indicard LCL

To je aparat žepnega formata 95 × 75 × 35 mm, teža 350 gr. Služi za pravilno ugo-

Aparat Indicard LCL

tavljanje in nadzorovanje v treh primerih:

- a) pri zastoji srca
- b) pri masazi srca in
- c) pri akciji srca

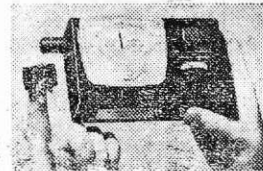
Srčne akcijske potenciale je možno zaznavati tudi pri zelo nizkih amplitudah komornega kompleksa. Aparat na osnovi tranzistorjev z večstopenjskimi diferencialnimi potenciali pojačane srčne potenciale pretvori v vidne na galvanometru.

Srčna potenciale se odvajajo kot pri EKG prek dveh srebrnih elektrod, ki sta nameščeni na obeh podlehkih.

S pomočjo vrtečega se gumba na aparatu se uravnava občutljivost aparata oziroma odklonov kazalca. Kadar obstane kazalec galvanometra na sredini med zeleno in rdečo skalo, pomeni, da ni nobene srčne akcije več.

2. Mini-monitor-Cotel-Keating-pulsmonitor

Aparat služi za ugotavljanje in nadzorovanje perifernega pulsa. Zaradi perifernega pulsa, oziroma pritiska v arteriolah, je možno prek nameščenih naprav na prstu meriti odklone na mikroampermetru. Spremembe pritiska v arteriolah se pretvorijo v električno energijo, ki se jo pojači in meri.

Mini-monitor-Cotel-Keating-pulsmonitor

Take meritve so izrednega pomena pri oligeničnem šoku oziroma kolapsu krvnega obtoka. Možna je ugotavljanje tudi začetno srčno aritmijo in pretok krvi v možganih.

Odvzemalec pulsa na prstu roke ali noge namestimo in pritrdimo, da se ne more premikati. V nekaj sekundah po vključitvi mini-monitorja se pokažejo odkloni. Občutljivost aparata deluje tako, da v začetku potuje kazalec med dvema črtama skale. Kadar pade krvni pritisk pri odraslih pod 30–40 mm Hg, kazalec miruje. Trenutni prestanek gibanja kazalca pomeni zastoj cirkulacije krvi. Aparat je enostaven, zavzema malo prostora in tehta 500 gr.

3. Visicard 7

To je elektrokardioskop z hiter direktni odzvem EKG s

Uporaba Visicarda 7

prsnega koša. V poštev pride pri nezgodah in akutnih obolenjih srca in krvnega obtoka. Je prenosni baterijski aparat, ki pri nastavitvi na prsni koš da v 7–15 sek. vide EKG na ekranu.

Na aparatu so tri fiksne elektrode, tako, da ni izgubljenega časa za pritrdjevanje elektrod na okončine. Aparat je treba namestiti tako, da dva kontakta prideta v drugi interkostalni prostor parasternalno, tretji pa v bližino srčne konice. Na ta način se dobi tako imenovani prekaridialni EKG. Z namestitvijo elektrod v drugi interkostalni prostor levo in desno ter v vratno jamico pa se dobi parasternalni EKG.

Teža aparata znaša 1 kg in je zelo primeren tudi kot pripomoček za ugotavljanje stanja pri izvajanju zunanje masaže in defibrilacije srca.

Zaključna beseda

Kljub številnim priporočkom se reševalec, ki se znajde poleg nezavestnega včasih ne more hitro odločiti, kaj bi najprej vzel v roke. Običajno sega po najbolj kompliciranih napravah, in skuša reševati. Smotno pa je le to, da si reševalec zapomni da človek, ki ne diha, ne rabi primarno kisika iz jeklenke in injekcij, temveč vzpostavi-tev spontanega dihanja.

Takoj je treba pričeti s prostimi rokami in nadaljevati s pripomočki, ki so predvsem zato, da pomagajo reševalcu, ki mu ob daljši reanimaciji pojenjujejo moči.

Na koncu še pripomba: brez znanja in prakse tudi najodobnejše metode in aparaturo ne rešuje nezvest-nih.

Sestavil:

dr. ALEKSANDER
RJAZANCEV

strokovni svetovalec za medicino
dela

Vsak šesti občan voznik motornega vozila

Na Gorenjskem delujeta dve komisiji za izpite voznikov motornih vozil, in sicer na Jesenicah in v Kranju. Kandidatov za voznike motornih vozil je vsak dan več in kaže, da so tudi merila na izpitu strožja, ali pa se kandidati slabše pripravljajo na izpit. So primeri, da ta ali oni kandidat napravi po deset in še več napak že pri teoretičnem delu izpita, ki obsega 36 vprašanj v obliki testa. Pri takšnih primerih gre očitno za podcenjevanje izpita in malomarnost kandidata.

Tudi na Jesenicah niso redki primeri, da se ta ali oni kandidat pojavi petkrat ali pa še večkrat pred izpitno komisijo. Na teoretičnem delu izpita komisija dovoljuje od 36 vprašanj tri napake. Nekatere muči izračun zavorne poti, ali pa poti prehitavanja, čeprav sta obe računski nalogi enostavni.

Drugi del izpita zajema praktično vožnjo kandidata

z vozilom za katerega opravlja izpit. Član izpitne komisije ocenjuje vožnjo na ta način, da točkuje napake kandidata, ki opravlja izpit. Če se ob koncu vožnje pokaže, da je kandidat za voznika motornih vozil dobil za napake pri vožnji več kot 250 točk, potem ni uspešno opravil izpita.

Podatki izpitne komisije na Jesenicah za leto 1967 kažejo, da je precej večje število tistih, ki izpita ne opravijo uspešno. To nam potrjujejo naslednji podatki: v letu 1967 se je k izpitu javilo 2.188 kandidatov, od tega jih je izpit uspešno opravilo le 810. Največ kandidatov je opravljalo izpit za voznika motornih vozil B kategorije oziroma osebnih avtomobilov; letih je bilo kar 1579, uspešno je izpit opravilo 598 kandidatov, medtem ko 981 kandidatov ni opravilo izpita.

Sicer pa pogledimo uspeh na izpizih po kategorijah motornih vozil v preteklem letu:

Kategorija motornih vozil	Kandidatov na izpitu	Uspešno opravili izpit	Niso opravili izpita
A (motorna kolesa — mopedi)	345	135	210
B (osebni avtomobili)	1579	598	981
C (tovorni avtomobili)	153	44	109
D (avtobusi)	8	4	4
E (motorna vozila B, C, D s priklopnikom)	48	9	39
F (kmetijski traktorji)	18	7	11
S k u p a j	2.151	797	1354

Gornja števila se nekoliko razlikujejo od tiste, ki smo jo uvodoma zapisali. Razlika se pojavlja zato, ker v razpredelnici ni zajetih 37 mopedistov, ki so tudi opravili izpit.

Od 1.178 mopedistov, kolikor jih imajo v evidenci v jeseniški občini, je samo 427 mopedistov zahtevalo zamenjavo potrdila za voziško dovoljenje. Ker so drugi zamudili predpisani rok, bodo morali opraviti teoretični izpit, če bodo želeli še nadalje voziti moped.

V jeseniški občini je registriranih 4.547 voznikov motornih vozil, od tega 873 žensk. Največ je voznikov motornih koles in sicer 1.536 in voznikov osebnih avtomobilov 2.719. Samo dve ženski imata voziško dovoljenje za C kategorijo (kamioni — motorna vozila za prevoz tovara, pri katerih največja dovoljena teža presega 3.500 kilogramov). Sicer pa ima 332 žensk voziško dovoljenje za motorna kolesa in 539 za osebne avtomobile.

Več kot polovica voznikov je mlajši od 35 let, v starosti nad 65 let pa je samo 42 voznikov motornih vozil.

J. V.

Uspela letna konferenca ZZB NOV na Blejski Dobravi

Za zadnjo letno konferenco, ki je bila v decembru, je bilo med člani veliko zanimanje, saj je bila navzoča dobra polovica članov. Če se upoštevamo, da je med člani določeno število bolnih in ostarelih ter da je bilo več službeno zadržanih, potem smo z udeležbo lahko zadovoljni.

Zivahna razprava po poročilu dosedanjega odbora je dokaz, da se člani zanimajo za delo odbora in celotne organizacije in da znajo tudi kritično presojati probleme, ki se pojavljajo pred organizacijo in tudi pred posameznimi člani.

Iz poročila, ki ga je podal dosedanjí predsednik, je razvidno, da je odbor med letom izvršil vse sklepe in naloge, ki so jih sprejeli pred letom dni. Poseben poudarek je dala organizacija postaviti spomenika petim padlim žrtvam na Kočni. Postavitve spomenika in ureditev okolice je zahtevala mnogo dela in truda in mnogo tega je bilo narejenega s prostovoljnim delom nekaterih članov z Dobrave in s Kočne.

Tudi »Partizanski dan«, ki je bil organiziran v pozni jeseni na lepih Poljanah, je privabil večino članov in njihovih sorcev z Blejske Dobrave, Lipce in Kočne. Zamišljal, da bi se takšna srečanja ponavljala na Poljanah ali pa tudi kje drugje, je nalezela pri vseh članih na zelo dober odziv, saj so vsi menili, da se ob takih srečanjih krepi tovarištvo med nekdanjimi borci in aktivisti.

Seveda govori poročilo tudi o praznovanju vaškega praznika in drugih državnih praznikov, o sodelovanju z drugimi krajevnimi organizacijami, o nekaterih problemih posameznih članov in o vseh drugih akcijah, ki jih je odbor izvedel v preteklem letu. Tega dela pa je bilo kar precej. Tov. Rozman je kot delegat občinskega ZZB NOV seznanil navzoče o nalogah, ki so pred nami in načel tudi

nekatera važna vprašanja, ki se pojavljajo pred našo organizacijo in celotno družbo.

Na konferenci so izvolili tudi novi odbor ter šest delegatov za občinsko konferenco. Ob koncu so se zahvalili tov. Ambrožiču za ves trud, saj je dobrih šest let uspešno vodil krajevno organizacijo in je v delo vložil mnogo truda in dobre volje.

—SŠ

Zaključeni občni zbori KO ZVVI

V mesecu decembru lani so vse krajevne organizacije iz jeseniške občine zaključile z letnimi občnimi zbori. V ponedeljek, 18. decembra je imel letni občni zbor KO ZVVI Javornik—Blejska Dobrava, v četrtek, 21. decembra KO ZVVI Sava — Podmežaklja, v soboto, 23. decembra KO ZVVI Žirovnica, v nedeljo, 24. decembra KO ZVVI Kranjska gora—Mojsirana in v torek, 26. decembra KO ZVVI Plavž.

Zelo dobra udeležba in živahna razprava na letnih občnih zbori sta pokazali, da je delo vseh KO ZVVI, razen na Plavžu, vidno napredovalo, ker so se odbori več ali manj otresli starih šablon dela.

Na vseh letnih občnih zborih jeseniških KO ZVVI je članstvo mnogo razpravljalo o ureditvi invalidskega dodatka za družinske vojaške vojne invalide. Le-ti že vsa leta po osvoboditvi prejemajo le 1.200 S din mesečne invalidnine. Pred dvajsetimi leti je ta znesek predstavljal še veliko družbeno pomč, medtem ko danes, ko so se osebni dohodki povečali tudi dvajsetkratno, ne more več predstavljati niti neke simbole. Mnogo kritike je bilo

izražene na račun zdravstvenega zavarovanja, ker morajo družinski vojni invalidi plačevati svoj prispevek za zdravstvene storitve in zdravila. Saj mora npr. mati dveh padlih prvorcev plačevati kot težji srčni bolnik za eno zdravilo (Ateroid), ki ga dobi na recept, 4.800 S dinarjev, da o ostalih zdravilih sploh ne govorimo.

Ko bodo zvezni in republiški organi sprejeli nove predpise o invalidski zakonodaji, bodo krajevne organizacije ZVVI s sodelovanjem občinske komisije VVI sklicale članske sestanke, kjer jim bo pravni izvedenec tolmačil predpise novega zakona o vojaških vojnih invalidih.

Nujno bodo tudi uredili statistiko o družbeni in športni dejavnosti svojega članstva. Za uspešnejše delo pa bodo imeli čim tesnejše stike z družbeno-političnimi organizacijami svojega kraja, z organi občinske skupščine in s samoupravnimi organi gospodarskih organizacij, kjer so še vojaški vojni invalidi zaposleni. Nekatere krajevne organizacije ZVVI so že na letnih občnih zbori sprejele okvirne načrte za bodoče delo, katere pa bodo še dopolnili s sprejetimi zaključki na občinski konferenci ZZB.

K. Z.

Dopisujte v Železarja!

Nov vozni red na liniji Jesenice - Planina

S 13. januarjem bo na liniji Jesenice—Planina pod Golico začel veljati nov vozni red prometnega podjetja LJUBLJANA TRANSPORT, PE Jesenice. Ker je ugodna smučarska sezona in naši sodelavci radi zahajajo na smučišča v Črni in Španov vrh, vozni red v izveličku objavljamo.

ODHOD IZ POSTAJE	1 V	2 V	3 NPZ	4 NP	5 NPZ	6 V	7 V	8 VZ	9 V	10 V	11 V
PLANINA POD GOLICO	5,10	7,00	8,00	9,00	10,00	11,30	13,05	14,45	17,05	18,30	21,15
ODHOD IZ POSTAJE	12 V	13 NPZ	14 V	15 NP	16 NPZ	17 V	18 V	19 VZ	20 V	21 V	22 V
JESENICE, Železarna	6,15	7,30	8,30	9,30	10,30	12,30	14,15	15,15	18,00	20,30	22,10
Zdravstveni dom	6,20	7,35	8,35	9,35	10,35	12,35	14,20	15,20	18,05	20,35	22,15

OPOMBA:

V = vozi vsak dan celo leto
NP = vozi ob nedeljah in praznikih celo leto
VZ = vozi vsak dan v zimskem času, dokler so ob žičnici ugodne snežne razmere
NPZ = vozi ob nedeljah in praznikih enako kot VZ

OBVESTILO

Nekatere naši bralci so nam pisмено ali ustno izrazili željo, da bi v našem glasilu tako kot prej objavljali dejurne zdravnike. Ker se je s 15. 9. 1967 dejurna zdravstvena služba v občini bistveno spremenila (glej Železar št. 37/IX z dne 15. septembra 1967), menimo, da zaradi nove organizacije in dnevne menjave dejurnih zdravnikov to ni potrebno. Dejurna zdravstvena služba opravlja določen zdravnik v okviru Zdravstvenega doma nepretrgoma 24 ur za celotno območje od Belce do Rodin, in je telefonično dosegljiv na telefonsko številko 82-581.

Uredništvo

S skupščine občine Jesenice

Odlok o urbanističnem redu

Skupščina občine Jesenice je v zadnjem času, predvsem v novembru in decembru preteklega leta sprejela vrsto odlokov, kot so odloki o hišnem redu v občini, o mestnem prometu, urbanističnem redu, o komunalni urejenosti in drugem. O poteku sej občinske skupščine ter o glavnih določilih posameznih odlokov smo v našem časopisu že poročali. Prav tako smo podrobneje pisali o odloku o hišnem redu, ki bolj zadeva občane. Prav iz istega namena pa bi radi podrobneje posredovali bralcem tudi vsebino odloka o urbanističnem redu. Odlok je bil sprejet na 8. skupni seji obeh zborov skupščine občine Jesenice 28. decembra lani. Glede na zakon o urbanističnem planiranju je urbanistični red popolnoma nova zvrst urbanistične dokumentacije. Z besedilom in enostavnimi grafičnimi prikazi določa način urejanja naselij, uporabe zemljišča in gradnje. Z urbanističnim redom se urejajo le nekatera naselja v naši občini: Rateče, Podkoren, Belca, Dovje (obstoječe naselje), Kočna, Podkocna, Javoriški rovt, Potoki, Breznica, Doslovce, Smokuč in Vrba. Vsa ostala naselja in področja v občini se urejajo z urbanističnimi načrti in zazidalnimi načrti.

Urbanistični red ima namen predvsem ohraniti naselje in naravo tako kot je. Zato 4. člen odloka v podrobnosti določa:

— V naseljih, ki se urejajo z urbanističnim redom, se sme dovoliti gradnja in preureditev objektov le za take dejavnosti, ki so v skladu z

elementi urbanističnega programa.

— Gradnja novih objektov je dovoljena le znotraj tistih meja, ki so vrisane v grafični dokumentaciji.

— Arhitektura novih objektov mora biti usklajena z obstoječo arhitekturo naselja (višina, naklon strešin, smer slemen, barva strešne kritine, fasadne barve).

— Delovanje obstoječih objektov se lahko spremeni le, če je v skladu z urbanističnim programom.

— Popravila in preureditve objektov, ki nimajo spomeniške ali urbanistične vrednosti, se lahko opravijo pod pogoji, ki veljajo za novo gradnjo.

— Pri objektih, ki so spomeniki ali imajo urbanistično vrednost, so popravila in preureditve dopustne le v notranjosti, medtem ko je po-

trebno zunanji izgled ohraniti tak kot je.

— Za gradnjo novih objektov lahko izberemo samo take lokacije, kjer se bo objekt dobro vključil v okolje, okolica mora biti obvezno urejena ob zaključku gradbenih del.

V vseh naseljih, kjer se gradnja ureja z urbanističnim redom, bo potrebno za gradnjo družinskih stanovanjskih hiš, kmečkih gospodarskih poslopij in pomožnih poslopij le gradbeno dovoljenje, ne pa tudi lokacijskega dovoljenja. Prošnje številnih prosilcev iz teh krajev bodo pristojni organi pri Skupščini občine Jesenice reševali dosti hitreje. Administrativni postopek pri gradnjah je bolj enostaven, urbanistična dokumentacija pa je dosti enostavnejša in cenejša.

T. L.

Na osnovi sklepa delavskega sveta DE valjarna 2400 z dne 26. 12. 1967 ponovno

OBJAVLJAMO

prosto delovno mesto

dninski delovodja adjustaže, D-5, 3 osebe

POGOJI:

Srednje tehniška izobrazba ali delovodska šola — metalurške stroke in 5 let prakse v valjarnah oziroma poklicna šola z VK izpitom in 10 let prakse na visokokvalificiranih delovnih mestih v valjarnah.

Prijave z ustreznimi dokumentacijo sprejema kadrovskega sektorja do vključno 20. januarja 1968.

Kadrovskega sektorja

Drsalna revija v Celovcu tudi letos

Pretekli teden so tudi na Jesenicah predstavniki celovškega velesejma seznanili predstavnike turistično-potovalnih organizacij, nekaterih organizacij in zavodov ter novinarje o letošnjem postavljanju DUNAJSKE REVIJE na ledu v Celovcu. Letos bo v času od 8. do 18. februarja že devet let gostovala ta svetovno znana revija v celovski mestni in velesejski hali pod naslovom EPIZODE. Tako imena svetovno znanih drsalcev in številna baletna skupina, tako lejšto, da je bilo za revijo izdelanih 550 kostimov v vrednosti 30 milijonov šillingov, govorijo o izrednem bogastvu in kvaliteti letošnje revije. Tako kot vsako leto bodo tudi letos turistično-potovalne organizacije z Jesenic organizirale skupinske obiske.

Morda vas bo zanimalo?

Dne 27. novembra je bil dograjen Zvagnov most na Jesenicah. Dolg je 48 m, grajen je v celoti iz lesa, stroški zanj pa znašajo približno 9 milijonov starih dinarjev. Most služi za prehod pešcev, zlasti pa posestnikom za prevoz z živinsko vprego na polja tod in onstran Save s Podmežaklje do Hrušice.

Prve dni decembra so jeseniški občani dobili pitno vodo iz novega velikega zajetja Peričnik nad Mojstrano. To je nedvomno velikega pomena, ker nam vode ne bo več primanjkovalo v taki meri kot do sedaj in kar je še bolj važno, uživali bomo zdravo pitno vodo. Za opravljen del je bilo do sedaj vloženo okrog 200 milijonov S din. V naslednjih letih bo potrebno rekonstruirati še celotno mestno vodovodno omrežje tja do Javornika in Kočne, ker šele potem, ko bomo zamenjali vodovodno omrežje — cevi z ustreznimi profilom, uredili rezervoarje in raztežilnike, bomo dokončno in za dalj časa na Jesenicah v celoti preskrbljeni z zadostno količino dobre pitne vode.

Dne 27. 11. je Skupščina občine na seji obeh zborov sprejela sklep, da pošlje izvršnemu svetu SRS in upravnemu odboru cestnega sklada SRS zahtevo, da se v programu del za leto 1968, ki se financirajo iz sredstev iz republiškega cestnega sklada, uvrsti tudi viadukt v Mostah in zgradi cca 1 km nove ceste 1/a od odcepa na Breg do zaselka Potoki, da se tako ogremo vsem ovinkom, zlasti pa najmočnejšim v Mostah samih, ki predvsem v letni sezoni izredno močno ovirajo promet, saj traja vožnja v letnem času v konicah tod mimo na slabi dolžini 1 km tudi po četrto ure in več, torej čas, ki ga običajno rabimo, da z motornim vozilom prevozimo do 20 km daleč (npr.: od Jesenic do gozd Martuljka ali od Kranja do Šentvida).

Turistično podjetje Putnik iz Beograda bo financiralo gradnjo novega objekta na rateškem obmejnem prehodu z Italijo. V novem objektu bodo nudili turistično informativne usluge, menjavali valuto in prodajali spominčke, v objektu samem pa bo tudi buffet z restavracijskim prostorom. Trgovsko podjetje Petrol bo tod zgradilo bencinsko črpalko, v teku pa so še razgovori za gradnjo trgovine.

Do glavne turistične sezone v letu 1968 bomo dobili tudi na Plavžu na Jesenicah novo bencinsko črpalko. Nekoliko manjšo pa na Korenskem sedlu. Obe bo gradilo podjetje Petrol iz Ljubljane.

Na poletje 1968 bodo končana zavarovalna dela na obrežju Save v Podmežaklju.

Po dovršitvi del, predvidenih po načrtu (načrt so odobrili strokovnjaki vodnega gospodarstva), bo odstranjena nevarnost poplavl v tem najbolj ogroženem predelu mesta. Dela izvaja podjetje Gradis, njih vrednost pa skupno z deli na zavarovanju novega mostu čez Savo predstavlja 106 milijonov S din. Od tega bo 35 milijonov prispeval vodni sklad republike, okrog 10 milijonov zainteresirana podjetja, ostalih 61 milijonov S din pa bo morala plačati občina.

V pripravi so načrti za gradnjo nove klavnice. Investitor je Mesarsko podjetje Jesenice. Predvidena je etapna gradnja. Najprej bi zgradili klavnico in hleve, kasneje pa še predelovalni obrat. Po dosedanjih izračunih bi bilo za to gradnjo potrebnih okrog 600 milijonov S din. Lokacija je predvidena ob Savi zahodno od baze. Ko bo ta gradnja končana, se bo sedanjo klavnico lahko porušilo, ker je stara in ne sodi več na ta predel mesta, prostor pa se bo porabil za druge namene. Kasneje pa bi se za drug namen uporabilo tudi prostore sedanje predelovalnice pri Bajzeljnu.

Z novo gradnjo bo podjetje ustvarilo pogoje, da nudi potrošniku kvalitetnejše meso, ker bodo prostori in naprave dovoljevale potrebno hlajenje in zorenje mesa. Lahko pa bodo klali živino tudi za izvoz, kar sedaj ni mogoče.

Podjetje za urejanje hudo-urnikov bo še letos in deloma v letu 1968 uredilo strugo Jeseničnice v spodnjem in zgornjem delu. Tako bo odstranjena nevarnost pogrezanja cestišča na ovinku pri Erihu, na poti v Planino pod Golico, pa tudi možnost poplavl v spodnjem delu bo dosti manjša.

V Bokalovi ulici na Jesenicah gradi podjetje SGP Sava novo trgovino po vzorcu manjšega marketa. Naročnik je TP Rožca. To podjetje pripravlja tudi gradnjo nove trgovine v Planini pod Golico, TP Delikatosa pa na Jesenicah za progo.

Poleti 1969 bo dograjena nova velika trgovina z okrog 2.000 m² prostornine prod železniško postajo na Jesenicah. Gradnjo trgovine financirajo radovljiška trgovska podjetja, 213 milijonov S din pa jim je posodila banka iz družbenega investicijskega sklada.

Naročeni so načrti za obnovo mostu na poti v Mojstrano, ki ga je lani porušila Sava ob poplavi s 4. na 5. november. Za nov most bo potrebnih najmanj 20 milijonov S din.

(IZ BILTENA Skupščine občine Jesenice, števil. 4)

Jeseniški alpski smučarji na treh tekmovanjih

V nedeljo, 7. januarja t.l. so nastopili jeseniški smučarji alpinisti v treh krajih. V Zagreb je odpotovala močna ekipa 15 tekmovalcev na vesleslalom, ki je ob tem času vsako leto v spomin narodnega heroja Rade Končarja. Prireditelji so imeli težave s snegom, jug je grozil, da pobere še tisto malenkost snega, ki je pokrival Sleme. Na vso srečo je čez noč potegnil sever in pobočja so poledenela, Markulin, znani bivši tekmovalček je postavil zahtevno VSL progo okrog 1 km dolga, z 250 m višinske razlike in s 50 vrzci. Tekmovalo je okoli sto tekmovalcev. Naši tekmovalci so se uvrstili v glavnem zelo uspešno in so tudi zmagali kot moštvo.

REZULTATI: 1. Miran GASPERSIČ JLA, 1.18,5, 2. Davorin SENC, Zagreb, 1.19,8, 3. Marko ZMITEK, Jesenice, 1.20,2, 4. Lovro MARKEŽ, Jesenice, 1.21,8, 5. Lado STARE, Jesenice, 1.22,6, 6. Boris PEŠJAK, Jesenice, 1.23,2, 7. Stjepan PUHAK, Jesenice, 1.24,5, 8. Jože SVETINA, Jesenice, 1.24,6;

CLANICE: 1. Dana ŠAVOR, Zagreb, 1.51,5, 2. Olga VILMAN, Jesenice, 1.52,7, 3. Janja VLAHOVIČ, Zagreb, 1.54;

STAREJŠI MLADINCI: 1. Branko ALES, Jesenice, 1.30, 2. Cene STRAUS, Jesenice, 1.31, 3. Blažević, Zagreb, 1.32, 4. Borut VARL, Jesenice, 1.34,5.

Močna ekipa je nastopila tudi na medklubski tekmi v slalomu na Krvavcu, ki je veljala tudi za kategorizacijo članov v razrede in je zato še bolj pomembna.

REZULTATI: 1. Peter LAKOČA, Jesenice, 2. Tone VOGRINC, Maribor, 3. Mare

KAVCIC, Enotnost Ljubljana, 4. Andrej PONIKVAR, Jesenice, 5. Klemenčič, Tržič, 6. Soklič, Tržič, 7. Šmitnik, Jesenice, 8. Sedej, Tržič, 9. Juvančič, Enotnost.

Tretji nastop je bil v veleslalomu mlajših mladincev in pionirjev na Blejski Dobravi. Tu nismo dosegli ravno najboljši zadovoljiva mesta in rezultati z Dobrave so nam opomin, da bo potrebno z najmlajšimi še bolj resno delati kakor doslej.

Pri mlajših mladincih je zmagal zopet RAVNIK iz Radovljice, kakor že preteklo nedeljo, naš BERNIK (Kranjska gora) je šele tretji, GA-

ŠPERIN šesti, ZUPAN sedmi, SAKSIDA petnajsti. To so za nas samo poprečno zadovoljivi rezultati, ki kažejo, da delajo druge z mladino še več kakor pri nas.

Pri pionirjih je naš najboljši Sašo JEKLER na tretjem mestu. Zmagal je član Fužinarja iz Raven na Koroškem. Drugi naš najboljši je Uroš OGRIN na osmem mestu. Tu se lahko še manj pohvalimo, saj imamo do osmega mesta samo dva pionirja.

Pred nami je torej to sezono še trdo delo z najmlajšimi, da bomo prišli na isto raven kakor pri članih.

-il.

Sankači za pokal mesta Jesenice

Sankaški klub na Jesenicah je v nedeljo že dvanajstič organiziral mednarodne sankaške tekme za pokal mesta Jesenice pri Savskih jamah. Poleg domačih tekmovalcev so se tekmovanja udeležile tudi ekipe iz sosedne Koroške iz Ferendorfa, Finkensteina in Lanzkrona. Za start se je prijavilo 71 tekmovalcev in tekmovalk. Proga, ki je bila po zaslugi marljivih odbornikov sankaškega kluba dobro pripravljena, je bila dolga 740 m in je imela 10 zavojev. Zaradi izredno slabega vremena, ker je med vsem tekmovanjem snežilo, nad progo pa je ležala megla, se je organizator odločil, da bodo enosedi vozili samo dvakrat, dvosedi pa enkrat in ne tako kot je bilo v propozicijah.

Po prvem teku enosedov se je videlo, da so tekmovalci med seboj precej izenačeni in da bo šele druga vožnja odločila zmagovalca. Z izredno vožnjo je vse prisotne navdušil Jurij Ulčar, ki je dosegel tudi najboljši čas dneva 60,1 katerega nobeden od tekmovalcev ni mogel več doseči.

V vožnji dvosedov so z drzno vožnjo bili najboljši gostje iz Ferendorfa in tudi drugo in tretje mesto so osvojili naši sosedje. Zelo lep uspeh so dosegli jeseniški mladinci, ki so v hudi konkurenci osvojili prvo mesto, medtem ko so mladinke razočarale. V ekipni razvrstitvi je prvo mesto osvojila ekipa Ferendorfa, medtem ko je bila prva jeseniška ekipa druga, kar je tudi lep uspeh. Tekmovanje je bilo glede na težke tekmovalne pogoje odlično izvedeno. Na progi ni bilo nobenih zastojev in vsi gostje so bili z organizacijo zadovoljni, zato pa gre predvsem zahvala sankaškemu klubu Jesenice, ki se je na tekmovanje dobro pripravil.

REZULTATI:
CLANI (25 tekmovalcev):
1. Ulčar (Jesenice) 2:03,7, 2. Schlgarten (Fer.) 2:05,7, 3. Mencinger (Bohinj) 2:07,5.
CLANICE (8 tekmovalk):
1. Ovsenik (Tržič), 2. Tišler (Tržič) 2:22,6, 3. Šolar (Bohinj) 2:31,7.
MLADINCI (22 tekmovalcev):
1. Štefelin (Jesenice) 2:07,9, 2. Koman (Jesenice) 2:08,2, 3. Duschign (Fer.) 2:10,1.
MLADINKE (7 tekmovalk):
1. Bernegger (Fer.) 2:23,2, 2. Tomelitsch (Fer.) 2:26,5, 3. Krasch (Lanzk.) 2:43,3.

STAREJŠI CLANI (8 tekmovalcev): 1. Cesen (Tržič) 2:05,4, 2. M. Ulčar (Jesenice) 2:09,6.

DVOSEDI (10 tekmovalcev): 1. Hamberger-Sanchofer (Fer.) 0:59,2, 2. Dremel-Duschign (Fer.) 1:01,6.

EKIPNO: 1. Ferendorf (A) 8:51,7, 2. Jesenice I. 8:54,7, 3. Bohinj I. 9:14,6.

Košarkarji pred novo sezono

Po izredno plodni delovni konferenci kluba na Hrušici je košarkarski klub na Jesenicah stopil v drugo fazo uredničenja zadanih nalog. Lanska sezona, ki je bila zaradi precejšnjega števila tekmovanj zelo pestra, je prinesla UO kluba marsikatero ugotovitev, predvsem na račun discipline igralcev in privrženosti do kluba. Lanska popuščanja v celoti niso bila škodljiva, glavni namen je bil dosežen, da moška ekipa ostane v ligi, za letošnjo sezono pa je seveda treba najti drugačno osnovo za kaznovanje igralcev in za klubsko disciplino nasploh.

Upravni odbor kluba je v preteklem letu v spremenjeni zasedbi v glavnem rešil vse probleme. Največ težav je imela tehnična komisija, ki je zaradi prezaposlenosti predsednika v jesenskem delu bila premalo delovna. To se je pokazalo tudi v odnosu igralcev do kluba, ki so brez vzroka zamujali tekme ali pa jih na tekmo sploh ni bilo. Vse te slabosti so bile vzrok popuščanja do igralcev, ker je bil glavni in edini cilj obstanek v ligi. UO kluba si je za novo sezono 1968

zadal nalogo, da naredi konec vsakemu najmanjšemu prestopku, ker bo s tem klubska disciplina spet dobila na veljavi, igralci pa se bodo zavedali, da tudi za njih veljajo neke norme in pravila. Tehnična komisija bo v novi sezoni imela dosti dela. Številna tekmovanja zahtevajo veliko treningov in tekem, s tem pa tudi finančnih sredstev. Moška ekipa, ki je bila zadnja leta precej problematična, ima v letošnji sezoni novega trenerja. Trenerske posle je prevzel Rudi Pertot, ki je bil aktivni igralec ASK Olimpije iz Ljubljane. Moštvo je dopolnjeno z mladimi igralci, kar bo gotovo pozitivno vplivalo na samo igro in odnose med igralci. Ostala moštva trenirajo vsi prejšnji trenerji, tako da bodo moštva za spomladanski start dobro pripravljena. Treningi vseh moštev so že v polnem teku in prvi del priprav bo kmalu končan. Počakati bo treba na prve prijateljske tekme, ki bodo prvo merilo za vrednost novega moštva pri moški ekipi in kvalitetnega dviga pri ženski ekipi.

Luka

Šahisti za društveno prvenstvo

Pred kratkim se je končal prvi kvalifikacijski turnir za društveno prvenstvo, tako imenovani četrtfinalni turnir, na katerem so imeli pravico nastopa vsi, razen III. in IV. kategorij. Turnirja se je udeležilo 14 igralcev ter se je prvih šest igralcev priborilo pravico nastopa na polfinalnem turnirju. Vsekakor je bil turnir izredno zanimiv zaradi izenačenosti igralcev in šele v predzadnjem kolu je bil znan zmagovalac tega četrtfinalnega turnirja. Z dokaj dobrim plasmajem in igro sta presenetila dva mlada člana Jan ml. in Hudnik ml., ki sta dosegla tudi normo za osvojitve III. kategorije, vendar je bilo opaziti, da jima manjka še dosti težkih turnirjev. Tudi nova šla-

terem ponovno sodeluje 14 igralcev. Do sedaj sta bila odigrana dva kola ter je trenutno v vodstvu mladinec Čluha z dvema točkama pred Oblakom, Korošcem in drugimi.

Z.

Sportne vesti

Košarkar Jesenic Ludvik Bunderle se je v soboto in nedeljo udeležil treninga mladinske slovenske reprezentance v Ljubljani.

V Ljubljani je na hokejskem prvenstvu Slovenije za mladince domača Olimpija premagala moštvo Jesenic z 9:5 (6:1, 3:3, 0:1).

Organizacijski odbor tekmovanja za »svinjsko glavo« je imel že prvi sestanek. Prvi tekmovalci pa že mislijo na izbiro maske, predvsem pa na trening na snegu.

Kegljači na ledu so včeraj odpotovali na evropsko prvenstvo v Italiji. Pričakujemo ugodnih vesti.

Znana košarkarica Mira Vudrič še vedno ni pričela trenirati; njena bolezen na ledvicah je izgleda težjega značaja.

Na občinskem prvenstvu osnovnih šol je trener ženske ekipe Franci Benedičič odkril nekaj talentiranih mladink iz šole Tone Cufar, ki že trenirajo v klubu.

Naši smučarji na tekmovanjih

● V okviru prireditve »Po stezah partizanske Jelovice« so bile v Kropi na 40 m skakalni meddruštvene tekme, katerih se je udeležilo prek 70 tekmovalcev iz 12 društev.

Rezultati: mlajši mladinci — 1. Kobal, Triglav (32, 34 m) 232,8 točke, 4. Hlebanja, Jesenice (25, 27,5 m) 175,0 točke; starejši mladinci — 1. Demšar (35, 34) 227,2 točke, 2. Kržnarič, Jesenice (33, 33 m) 216,9 točke; člani — 1. Dovžan, JLA (36, 38 m) 223,2 točke, 2. Doda, Jesenice (35, 34 m) 203 točke.

Vrstni red ekip: 1. Jesenice 621,7 točk, 2. Triglav 804,0 točke.

● Na tekmovanju v Zireh, kjer so otvorili tudi novo 70 m visoko skakalnico, naši tekmovalci niso imeli preveč uspeha. Pri mladincih je zmagal slabega drugega skoka Pagon z Jesenice zasedel v skupni uvrstitvi, kjer je tekmovalo samo šest mladincev, peto mesto.

REZULTATI: člani — 1. Oman, Ihan (60,5 in 56 m) 206,6 točk, 2. Giacomelli (60 in 56 m) 197,3 točke; mladinci 1. Pudgar, Črna (51 in 47,5 m) 153,3 točke.

● Na avstrijsko-nemški skakalni turneji, kjer so nastopili tudi naši tekmovalci v hudi konkurenci najboljših evropskih skakalcev, je največ uspeha imel Eržen v Garmisch-Partenkirchenu z osvojenim 12. mestom. Jeseničani Pečar, Zajc in Smolej so zasedli naslednja mesta:

Obersdorf: 22. Pečar (73 in 74 m) 200,3 točke, 38. Smolej (71,5 in 71 m) 190,6;

GA-PA: 15. Pečar (84 in 85,5 m) 203,9 točk, 52. Smolej (77 in 82 m) 184,7;

Innsbruck: 28. Zajc (79 in 78 m) 188,3 točke, 76. Pečar (69 p. in 80,5 m) 128,1, 78. Smolej (70 in 72 p. m) 119,1; Bischofshofen: 22. Pečar (87 in 87 m) 179,4 točke.

Luka

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

13. in 14. januarja ameriški barvni CS film BEN HUR, ob 17. in 20. uri

15. januarja špan. barvni film MOJ POSLEDNJI TANGO, ob 17. uri

15. januarja ameriški barvni film CARMEN JONES, ob 19. uri

16. in 17. januarja ital. franc. barvni CS film GUSARJI MALEZIJE, ob 17. uri

16. januarja francoski film TRIJE LOPOVI, ob 19. uri

17. januarja ameriški barvni film DOLINA NASILJA, ob 19. uri

18. januarja ameriški film PESEM OKLAHOME, ob 17. uri

18. januarja ameriški film TARZAN IN NJEGOVA ŽENA, ob 19. uri

19. januarja ameriški film BELI JORGOVAN, ob 17. in 19. uri

20. januarja nemški barvni CS film SINOVI VELIKEGA MEDVEDA, ob 17. uri

20. januarja francoski film VAS ZVESTI BLECK, ob 19. uri

Kino PLAVZ

13. in 14. januarja italijansko francoski barvni CS film GUSARJI MALEZIJE, ob 18. in 20. uri

15. in 16. januarja ameriški barvni CS film BEN HUR, ob 20. uri, v ponedeljek tudi ob 17. uri

16. januarja ameriški barvni film CARMEN JONES, ob 18. uri

17. januarja ameriški film PESEM OKLAHOME, ob 18. uri

18. in 19. januarja franc. barvni CS film LUKSUZNA RESTAVRACIJA, ob 18. uri

18. januarja ameriški barvni film DOLINA NASILJA, ob 20. uri

19. januarja ameriški film TARZAN IN NJEGOVA ŽENA, ob 20. uri

20. januarja ameriški barvni film TRIJE NA KAVCU, ob 18. uri

20. januarja ameriški film BELI JORGOVAN, ob 20. uri

Kino DOVJE

13. januarja nem. angl. film USODNA ORHIDEJA

14. januarja ameriški CS film SREČANJE V PARKU

18. januarja ameriški barvni CS film BEN HUR

20. januarja francoski barvni CS film LUKSUZNA RESTAVRACIJA

Kino ZIROVNICA

14. januarja franc. nem. ital. barvni CS film ANGE LIKA IN KRALJ

Kino KRANJSKA GORA

13. januarja franc. nemški ital. barvni CS film ANGE LIKA IN KRALJ

14. januarja francoski barvni CS film LUKSUZNA RESTAVRACIJA

16. januarja španski barvni film MOJ POSLEDNJI TANGO

18. januarja ital. franc. barvni CS film GUSARJI MALEZIJE

19. in 20. januarja amer. barvni CS film BEN HUR

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikalne organizacije Železarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Muharem Ališić
plinska in vodna
energija

ZAHVALA

Ob tragični smrti našega ljubljene sina in brata

FRANCIJA TRČKA

se iskreno zahvaljujem njegovim sodelavcem tov. Prezlju in tov. Zveglju za hitro pomoč ob nesreči.

Najlepša hvala sindikalni podružnici in vodstvu Železarne za skrb in pomoč pri prevozu na dom in pri organizaciji pogreba. Prav lepa hvala Slavki, Jenskotovitni, Homovčevi mami in Pepci Pogacnik za vsestransko pomoč. Enako zahvalo smo dolžni vsem darovalcem vencev in cvetja, tabornikom za častno stražo in spremstvo na njegovi zadnji poti. Zahvaljujem se vsem za denarno pomoč, zlasti pa njegovim sodelavcem in članom stanovanjske zadruga »Železar« za takojšnjo pomoč. Zahvaljujem se godbi in pevcem ter vsem govornikom za prečesljive žalostinke in besede ob odprtem grobu. Prav lepa hvala tudi vsem lastnikom osebnih avtomobilov za dragoceno pomoč.

Se enkrat prisrčna hvala vsem, ki so spustili cvetje in cvetja, ki ste našega Francija spremljali na njegovi zadnji poti.

Zalujoci: oče, mama, Drago, Jožica in Maja ter ostalo sorodstvo.

UPRAVNI ODBOR STANOVANJSKEGA PODJETJA JESENICE PONOVNO RAZGLASA

prosta delovna mesta za nedoločen čas

I. 2 kleparja

II. 1 tesar — krovec

Kandidati za prosta delovna mesta morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še posebne pogoje in sicer:

a.) za delovno mesto kleparja: da je kvalificiran klepar z najmanj 2 leti delovne prakse kot KV klepar — prednost imajo kleparji z znanjem pleskanja kleparskih izdelkov

b.) tesar — krovec: da je kvalificiran tesar z najmanj 2 letno prakso pri opravljanju krovskih del.

Kandidati za prosta delovna mesta naj vložijo prijave z dokazili, da izpolnjujejo pogoje delovnega mesta v roku 8 dni od objave na splošni sektor Stanovanjskega podjetja Jesenice.

Stanovanjsko podjetje Jesenice

ZAHVALA

Kolektivnu prodajnega oddelka se iskreno zahvaljujem za sočustvovanje, cvetje in denarno pomoč ob smrti moje drage mame.

Jelka Gogala

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikalne organizacije Železarne in sindikalnemu odboru OTK se najtopleje zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Janko Zagar
OTK

ZAHVALA

Ob nenadni in težki izgubi naše drage žene, mame in stare mame

MILKE BEGUS

se iskreno zahvaljujem primarju dr. Brandstätterju, dr. Pogacniku in bolniškemu osebju internega oddelka Bolnice Jesenice. Posebno se zahvaljujem vsem, ki so sočustvovali z nami, darovalcem cvetja, vsem, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti in ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani.

Zalujoci: mož Stefan, hčerka Jelka s sinom Francijem

ZAHVALA

Ob težki in mnogo prerani izgubi drage žene in ljube mame

FRANČISKE SIMONETIĆ se zahvaljujem vsem, ki so nam ob tej težki izgubi kakorkoli pomagali, darovali vence, cvetje in jo pospremili na zadnji poti. Prav posebno se zahvaljujem družini Janša in vsem sodelavcem za vsa nudena pomoč.

Zalujoci: mož Peter, sin Peter in hčerka Olga z družinama.

Nagrajenci noveletne križanke

V sredo je posebna komisija, ki so jo sestavljali: predsednik Tone Svetlin, oddelek za obračun materiala, in člani: Franja Koren, knjigovodstvo strojno-energetskih obratov, Metka Urbanc, materialno knjigovodstvo in Sabina Medja, IBM, izžrebala nagrajence noveletne nagradne križanke, ki smo jo objavili v 52. številki Železarja. Prejeli smo 494 rešitev, komisija pa je morala izveči 18 rešitev, da je dobila 10 pravih.

50 N din prejme BREDA LAH, transport;

po 40 N din: SLAVKA PIKL, finančno knjigovodstvo in STANKO MOHORIC, ključavničar, strojno vzdrževanje;

po 30 N din: JAKOB VEBER, upokojenec, Cesta heroja Verdnika št. 30, Jesenice, FRANC KOPRIVEC, strojne delavnice, STANE KOREN, prodajni oddelek;

po 20 N din: inž. JANKO PERNE, valjarna Bela, JOŽE LOZAR, OZOD, BOŽIDAR STOLCAR, muzej in ANGELCA PRESEREN, valjarna žice.

Vsem reševalcem se zahvaljujemo za sodelovanje, nagrajence pa vabimo, da dvignejo nagrade osebno od torika, 16. januarja dalje na uredništvu ŽELEZARJA.

RESITEV NAGRADNE KRIŽANKE

Vod.: NOVO LETO, ACETILEN, VETERINA, ARKADA, NIL, AKT, ANODA, POLIR, RADOST, TOBAK, OGONI, KIRASIR, LVOV, SER, ANKARA, ALI, AORIST, AS, OMELO, VE, NL, STROFA, ARAM, DRES, TEK, ANTIGONA, AZBEST, STRAN, RJAVINA, MOSTE, KNEZ, MOA, AK, JAR, IASI, AS, RAK, OP, OJ, LISTA, NARAVA, CEP, SAVA, APARAT, ELLA, OR, PLANINE, AKADEM, ERA, OA, KAJN, NATAKAR, AT, MRVA, ET, TON, ADI, KROP, ALE, IK, SKALA, DEDEK MRAZ, TVOR, OTROŠKO VESELJE, REAL ANALITIKA.

ZAHVALA

Za izkazano pozornost in darila v noveletnih praznikih se najlepše zahvaljujem sindikalnemu odboru Železarne, obinskemu odboru ZZZB NOV in terenskemu odboru ZZZB NOV Plavž.

Za leto 1968 pa želim vsem srečno!

Andrej Pleš

Kosova 5, Jesenice

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame

FRANČISKE PIKON

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ji poklonili toliko cvetja, nam izrekli sožalje in jo spremlili na njeni zadnji poti.

Posebna zahvala sindikalni podružnici gostinskega podjetja Gorenjka, kolektivnu restavracije Triglav Jesenice, kolektivnu hotela Prisank v Kranjski gori ter krajevni organizaciji SZDL Plavž za podarjene vence. Iskrena hvala tudi pevcem in voznikom osebnih avtomobilov.

Zalujoci: hčerke

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

ANTONA BUCKA

se najlepše zahvaljujem obratu samotarna za venec in tov. Jesenkotu za poslovilne besede ob odprtem grobu, javniškim pevcem za spremstvo na zadnji poti ter sodelavcem za denarno pomoč. Posebna hvala tudi Mariji Balanč.

Zalujoci: žena Marija, hčerka Fani z možem, sestra Fani, Tinka in Mišo ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikalne organizacije Železarne in sindikalnemu odboru martinčar se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Mihael Smagin

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru livarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Marija Ciglar
livarna

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikalne organizacije Železarne se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila ob moji dolgotrajni bolezni zelo dobrodošla.

Janez Veber
HVZ

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame in stare mame

ANE PAGON

se iskreno zahvaljujem dr. Tancarju za lajšanje bolečin; upravi, ter strelnemu osebju doma »Dr. Franceta Bergija« za nego in skrb v času boleznega bolovanja. Posebno se zahvaljujem tudi vsem sodelavcem in sosedom, ki so nam ob težkih dneh stali ob strani. Enako se zahvaljujem vsem darovalcem cvetja in vencev, godbi na pihalu DPD Svobode Javornik, vsem lastnikom osebnih avtomobilov ter vsem ostalim, ki so nam izrekli sožalje in so pokojnico spremlili na zadnji poti.

Vsem se še enkrat iskreno zahvaljujem.

Zalujoci: sin Ludvik z družino ter ostalo sorodstvo.

Gledališče

PETEK, 12. 1. 1968

ob 18. uri: Levstik-Grün KASTELKA — Predstava za osnovno šolo Tone Čufar Jesenice

SOBOTA, 13. 1. 1968

ob 19.30: Fran Milčinski MOGOČNI PRSTAN — Pravljice v štirih slikah — IZVEN

NEDELJA, 14. 1. 1968

ob 15. uri: Fran Milčinski MOGOČNI PRSTAN — IZVEN

Vse cenjene obiskovalce, zlasti mladino, opozarjamo na večerno in popoldansko predstavo pravljice MOGOČNI PRSTAN in se ponovno oprostamo, ker so predstave v preteklem tednu zaradi obolenosti v ansamblu odpadle.

Fantastična zmaga

KAC : Jesenice 5 : 6

V povratnem srečanju tekmovalca za evropski pokal je moštvo Jesenic v sredo premagalo v Celovcu moštvo KAC-a. Po nezasluzeni zmagi na Jesenicah v prvem srečanju je bilo moštvo KAC-a v mestni hali v Celovcu absoluten favorit.

Strelci za Jesenice: Bogo Jan 2, Felc 2, Mlakar 1, Ivo Jan 1; za KAC: Schager 3, Schup 2.

Srečanje se je začelo z obojestranskimi napadi. Že v prvih minutah se je videlo, da bo igra hitra in borbena. V drugi minuti so domačini po strelu Schagerja od daleč prišli v vodstvo z 1:0. Navdušenje domačih navijačev v hali je bilo nepopisno. V 4. minuti je Bogo Jan na podajo Felca rezultat izenačil in umiril domače občinstvo, ki je bilo do takrat precej glasno. Kmalu zatem so imeli naši dve izredni priložnosti za dosego gola, vendar je vratar Psegla v zadnjem trenutku ploščico odbil. Naši v obrambi niso bili zanesljivi, vsi prodori domačinov so bili izredno nevarni, ker so naši igralci v svoji tretjini premehko. V 8. minuti je po napaki obrambe Schupp dosegel drugi gol za KAC. V tem delu so naši bili v premoči, ploščica ni in ni hotela v gol. V 11. minuti je Felc prejel tri nasprotna igralca in v solo predoru rezultat izenačil na 2:2. Domačini so imeli rahlo premoč, predvsem so veliko streljali z modre črte in v 13. minuti je Schager iz daljine spet dosegel gol. Vratar Knez je bil pri obeh golih pokrit, vendar strela nista bila močna in bi se jih dalo ubraniti. Prva tretjina se je končala z rezultatom 3:2 za KAC. Po prilikah in spet na izredno srečo vratarja Psegla bi bil lahko rezultat z razliko dveh golov v našo korist.

V drugi tretjini se je situacija na igrišču spremenila. Naši fantje so pričeli napadati z vso močjo in že v 4. minuti je imel Mlakar idealno

možnost, da rezultat izenači. V 6. minuti je Felc prejel ploščico v samem kotu in močno streljal pred gol. Ploščica se je od Boga Jana odbila v gol, sodnik za golom je že prižgal rdečo luč, češka sodnika pa sta razveljavila povsem pravičen gol. V teh minutah so bili domačini stisnjeni pred svojim golom, izenačenje je viselo v zraku. V 6. minuti se je Mlakar znašel sam pred golom Psegla in zamudil izredno priložnost.

Kmalu po tem pritisku naših igralcev pa je Schupp na podajo Puschniga dosegel gol za KAC in tako povečal rezultat na 4:2. To je bil hladen tuš za naše igralce, ki so v obdobju absolutne premoči prejeli gol. Tri minute kasneje je ponovno Schager dosegel gol iz daljine. To je bil že njegov tretji zadetek in v 11. minuti druge tretjine je KAC vodil že s 5:2. Navdušenje v hali je bilo nepopisno, domači navijači so šteli do pet in zahtevali še gole. Jeseniški navijači so popolnoma utihnili, pričakovali so katastrofo. V 11. minuti je igralec KAC-a Cammeron namerno udaril Klinarja s palico in nastala je gneča. Igralci so izmenjali nekaj udarcev in sodnika sta izključila Ravnika in Cammerona za dve minuti. Še v isti minuti je bil izključen Schupp zaradi cross checka. Naši igralci so imeli veliko priložnost, da zmanjšajo rezultat. Najprvo je Ivo Jan popolnoma sam pred vratarjem streljal mimo gola, v naslednji minuti pa je bil izključen Felc zaradi obračunavanja s Puschnikom. Igra je postajala vse bolj živčna in ostra. Igralci niso štedili z udarci. V 15. minuti je Mlakar po lepi podaji Felca rezultat zmanjšal na 5:3. Od te minute naprej se je začela ofenziva našega moštva. Vrstili so se napadi eden za drugim in velika sreča je rešila vratarja Psegla, da ni prejel gola. V 18. minuti je

bil ponovno izključen domači igralec. Ivo Jan je po krasnem strelu zadel gol in zmanjšal rezultat na 5:4. Domači igralci so počasi izgubljali iniciativo, naši so igrali odlično in z golom manj zaključili tretjino.

Zadnji del srečanja bi moral prinesiti odločitev. V 3. minuti zadnje tretjine je po strelu Cammerona stativarešila Kneza sigurnega gola. Samo tri minute kasneje pa je B. Jan izenačil. Začela se je strahotna borba za zmago in morda za rešitev izgubljenega srečanja na Jesenicah. V teh minutah je bil Knez nepremagljiv, branil je res odlično, najprvo solo prodor Cammerona, nato pa še strel Del Johna. V sedmi minuti je imel stoodstotno priložnost spet Mlakar, vendar je Psegel njegov strel ubranil. V isti minuti pa se je zgodilo, kar ni pričakoval nihče. Po vodstvu KAC-a s 5:2 je Felc dosegel šesti gol in povedel moštvo v vodstvo. Jeseniški navijači so prevladovali v hali, vsi prisotni niso mogli verjeti hitremu preobratu in pričela se je ogrčena borba za dokončno uvrstitev v polfinale. V 16. minuti so imeli domačini največjo priložnost, da rezultat izenačijo. Knez je bil že premagan na tleh in Cammeron bi moral samo potisniti ploščico v mrežo. V zadnjem delčku sekunde je Ivo Jan s fantastičnim skokom odbil ploščico iz praznega gola. Strahovit tempo in moška igra sta popolnoma izčrpali igralce obeh moštev. Naši igralci niso bili več sposobni, da dosežejo še odločilni sedmi gol, vendar so v zadnji minuti še imeli veliko priložnost, da morda le dosežejo gol. Po hitrem prodoru pred Pseglov gol je Pirc dobil ploščico malo od gola, pred golom pa je bil sam Franci Smolej, ki bi gotovo dosegel gol, če bi dobil podano ploščico. Tako pa je ta prilika ostala neizkoriščena

in bitka se je zaključila s težko priborjeno zmago sredi Celovca.

Kakšni naj bi bili zaključki iz povratnega srečanja? Fantje so pokazali gotovo eno od najboljših iger, borili so se do zadnje moči in zaslužno zmagali. Tudi na tej tekmi jih je deloma zapustila športna sreča, saj je bil razveljavljen gol pravičen in bi

tudi ta odločil uvrstitev v polfinale. Z igrjo celotnega moštva smo več kot zadovoljni. V prvi tretjini so slabosti v obrambi vplivale, da so dobili poceni gole in si tako pripravili možnost nadaljnje uvrstitve. Kljub temu pa je zmaga fantastična v obdobju, ko je bila moštva in fantom najbolj potrebna.

Luka

Republiško tekmovanje kegljačev na ledu

Kegljači na ledu so v zadnjih dneh pred nastopom na evropskem prvenstvu precej marljivi. Številna tekmovanja in treningi dajo slutiti, da se je kegljanje na ledu že uveljavilo kot enakovredna tekmovalna panoga, čeprav nekateri še vedno mislijo, da je kegljanje na ledu samo rekreacija. Da te trditve niso resnične, potrjujejo sami kegljači, ki tudi v najhujšem mrazu, snegu in vetru tekmujejo, ne da bi se ustrašili morebitnih posledic mraza in slabega vremena.

Prav najtežji pogoji za kegljanje so bili v nedeljo v Kranjski gori, kjer je bilo na sporedu II. kolo tekmovanja v I. republiški ligi. Hud veter in sneg nista ovirala kegljačev, tako da je bila borba za prvo mesto do konca odprta. Z naskokom dveh

točk je zmagala ekipa Kranjske gore (Markelj), ki je zbrala 22 točk, 2. Jesenice (Zbontar), 3. Jesenice (Drinovc) 20 točk.

Vrstni red po drugem kolu: 1. Jesenice (Zbontar) 42 točk, 2. Kranjska gora (Markelj) 40 točk, 3. Jesenice (Drinovc) 35 točk.

Na umetnem drsališču pod Mežakljo pa so se ravno tako v borbi za točke zbrali kegljači na ledu v tekmovanju v II. republiški ligi. Odigrano je bilo prvo kolo, ekipa pa so zasedle naslednja mesta: 1. Jesenice (Sautler) 18 točk, 2. SGP Sava 16 točk, 3. Kranjska gora (Žerjav) 16 točk.

Luka

Misli

Ljubosumje je v nekem pogledu pravično in razumno; saj težj zgotj po ohranitvi dobrine, ki je naša ali ki se nam dozdeva naša; zavist pa je bes, ki ne trpi tuje lasti.

...

Kadar ljubimo, mislimo vedno samo nase. Zato cenimo svoje prijatelje bolj kot sebe je tedaj, če prijajo našem okusu in ugodijo. Kajti zgolj po taki ceni utegne biti prijateljstvo resnično in popolno.

...

Sprava s sovražniki je samo želja, da si izboljšamo položaj, naveličanost prepira in bojazen, da bi se nam ne pripetilo kaj slabega.

La Rochefoucauld

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikata in sindikalnemu odboru varnostne službe se zahvaljujem za denarno pomoč, s katero mi je lajšal moje trenutne finančne težave.

Halim Pašič
varnostna služba

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru marinarne se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla v času moje dolge bolezni. Obenem želim celotnemu kolektivu srečno in uspehov polno novo leto 1968.

Pavel Bertonec

naročite GLAS

Naročnina po stari ceni

dve veliki žrebanji

GLASILO SZDL ZA GORENJSKO

KRANJ, TRG REVOLUCIJE 1

12 N DIN ZA POL LETA, TUJINA 20 N DIN
24 N DIN ZA CELO LETO, TUJINA 40 N DIN

ZA VSE NAROČNIKE V MAJU IN SEPTEMBRU,
LE DA STE PORAVNALI POLLETNO NAROČNINO.
ČAKA VAS PRESENEČENJE!

berite GLAS